

Resource

JANUARI 2025 JAARGANG 19

Journalistiek platform over Wageningen University & Research

Nieuwe petitie
Protest niet voorbij

Campuskoe
krijgt eretitel

Tattoo - mug
wint coverprijs

Facelift voor
Winter-AID

Gluten - insect
veilig te eten

Wel/geen kinderen
'Echt een tweestrijd'
p.12

Inhoud

VOORWOORD

NR 5 JAARGANG 19

20

Een kijkje in de ziel
van de Teacher of
the Year

23

Wonen bij een hospita
'Liever niet in chaotisch
studentenhuis'

26

Iedereen professor
en in de toga

7 Kinderen over
vleesvervangers

8 Falen & opstaan:
alles komt goed

9 Foute labels op
CBD-oliën

11 Column Guido Camps:
Hoopvol begin

30 Te vaak straal of
stoned? Lees de tips.

Kijk voor meer verhalen
en nieuws op onze website
via deze QR-code:

Vastberaden

We moeten ons voorbereiden op misinformatie door AI, op extreme weersomstandigheden en maatschappelijke polarisatie. En dat te midden van politieke en financiële tegenwind. Bestuursvoorzitter Sjoukje Heimovaara opende 2025 tijdens de nieuwjaarbijeenkomst in Omnia ietwat somber. Dat is te begrijpen. Kijk alleen al naar Den Haag. Hoewel enkele kabinetsleden rechtstreeks uit een satirisch programma lijken te stappen en op de lachspieren werken, valt er weinig te grinniken. Het gevoel leidt, niet de feiten. Wageningen ervaart direct de gevolgen van het Haagse stuntelige bewind: keiharde bezuinigen op hoger onderwijs en landbouwminister Wiersma schuift het stikstofprobleem – zoals ook haar voorgangers – lekker voor zich uit. Geen wonder dat studenten zich afvragen of ze nog wel kinderen willen (pag.12). Maar Heimovaara bleef niet somber; ze is hoopvol en vastberaden. De geschiedenis toont dat juist universiteiten invloed hebben op een veranderende samenleving. Blijf verbonden, roept ze op, en met elkaar in gesprek (maar niet te lang blijven hangen in Explore, pag. 4). Wageningen heeft een opdracht, onder meer om studenten – de toekomst – goed op te leiden. Dat dat lukt, lees je op pagina 22, in een interview met de bevlogen Teacher of the Year 2024 Hannie van der Honing. Op onze agenda staat als vanouds dat we WUR en alles wat op de campus en de buitengebieden gebeurt (kritisch) blijven volgen. Laat het ons vooral weten als er zaken spelen waar we in kunnen duiken of als er mooie wetenschap of studentenonderwerpen zijn waar we van moeten weten!

Willem André

Hoofdredacteur

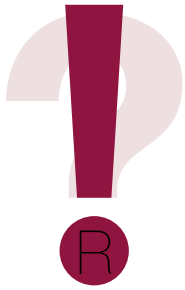

WINTERWARMTE

Brrr, waar is m'n muts? Met de actuele temperaturen van rond of net onder het vriespunt zijn warme breisels weer extra te waarderen, zeker als het zelfgemaakte betreft. Wie de fijne kneepjes van het breien wil leren, kan elke maandag tussen 11 en 14 uur terecht bij Ruur Boersma's 'Knitting Café', beneden in Orion. Ook als je liever wilt socializen dan steken tellen ben je van harte welkom. 'We hebben het niet alleen maar over breien, nee. Tijdens de gesprekken komt mijn levenservaring weleens van pas.' ME

Foto Guy Ackermans

Commentaar

Besluitvaardig

‘WUR zet de pauze van haar activiteiten op X voorlopig door’ was vlak voor de kerstvakantie op intranet te lezen. Dat was precies 92 dagen nadat WUR liet weten ‘drie weken op proef te stoppen’ met het delen van nieuws op het social media-platform.

Ooit was Twitter dé plek voor wereldwijde (academische) uitwisseling van kennis en inzichten. Het walhalla voor de vrijheid van meningsuiting en democratie. Inmiddels staat het voor desinformatie en intolerantie. En nadat Tesla-baas Elon Musk het platform voor maar liefst 46 miljard dollar overnam en tot X omdoopte, viert desinformatie helemaal hoogtij. Daar wil je niet bij horen. Dat vonden tot nu toe ook de Universiteit Utrecht, de Vrije Universiteit en Universiteit Twente. En ook bijvoorbeeld het Engelse mediabedrijf The Guardian, want, zo meldde dat: X is ‘toxic’.

WUR liet 13 september weten de activiteiten gedurende drie weken te stoppen. Belangrijkste argument: gedaalde relevantie. Drie weken werden bijna honderd dagen. Op 13 december verscheen een bericht op intranet dat WUR de activiteiten pauzeert. Opnieuw is de belangrijkste reden de afname van het bereik. En daar achteraan hobbelt het doelbewust verspreiden van onjuiste informatie en online intimidatie. De knoop doorhakken, lijkt

nog wel even te duren. En dat is een terugkerend fenomeen in Wageningen. Wikken en wegen, uitstellen, praten. De keuze om geen punt achter X te zetten, is één voorbeeld, maar ook bij het tentenkamp van de pro-Palestina activisten werd lang gearzeld. Op 14 juli 2024 vroeg WUR de demonstranten te vertrekken, op 27 november werd ontruimd met als argument gevaar vanwege storm. Of neem de samenwerking met de fossiele industrie? Na een half jaar aan gesprekken tijdens onder meer drie Let’s explore-sessies en de oprichting van een adviescommissie liet WUR in juni 2023 weten niet rigoures te stoppen met samenwerking. In februari 2024 hamerde het definitief het advies af van de commissie.

Waarom slaat het bestuur soms niet lekker met de vuist op tafel? Niks aarzelen. ‘We stoppen met X, wij passen niet bij die digitale vuilspuiterij.’ Natuurlijk is snel beslissingen nemen niet altijd gemakkelijk, zeker in een academisch klimaat. Daarbij hoort wikken en wegen, daarbij horen grijstonen en daarbij hoort ‘ja, maar’.

In het geval van X, bijvoorbeeld: ja, maar, moeten we dan ook Tesla’s gaan weren? Ja, maar, wat doen we dan met Facebook, nu Zuckerberg stopt met factchecken? Of met TikTok? Vroeger stond dat vooral bekend om de dansfilmpjes, maar inmiddels is het ook een serieus gevaar vanwege het slimme algoritme en de algemene voorwaarden die in strijd zijn met de priva-

cywetgeving. Maar soms is het overduidelijk. Zoals nu bij X. Laat WUR het eens proberen, niet aarzelen. En om de juiste reden: Musk is een gevaar voor de democratie. We stoppen ermee.

De rubriek Commentaar verwoordt standpunten en analyses van de redactie. Het komt tot stand na een discussie tussen redactieleden.

Advertentie

Have you heard of
WUR EngD?

The post-master programme
in which candidates work on innovative
solutions for a sustainable future

Visit wur.eu/engd to learn more about
the Engineering Doctorate programme

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

4TU.Stan Ackermans Institute

10

Voor de tiende keer op rij hoort Martin van Ittersum, hoogleraar Plantaardige Productiesystemen, tot de *Highly Cited* onderzoekers in zijn vakgebied.

De lijst over 2024 werd deze week bekendgemaakt. WUR scoort met 27 onderzoekers goed. Van Ittersum heeft overigens goed gezelschap. Emeritus hoogleraar Ken Giller zit hem op de hielen met negen opeenvolgende noteringen op de wetenschappelijke hitlijst. PK

Protest niet voorbij petitie en workshop rond 'cut the ties'

De actiebereidheid om WUR ertoe te bewegen de banden met Israëlische instituties te verbreken, is niet verdwenen met de ontruiming van het tentenkamp op de brug: er gaat een nieuwe petitie rond onder medewerkers, plus een workshopserie over 'Cutting the Ties'.

De strekking van deze petitie gaat verder dan de voorgaande. Zo verklaren de tot nu toe ruim driehonderd ondertekenaars dat ze, zo lang Israël mensenrechten schendt, geen WUR-studenten zullen begeleiden van het uitwisselingsprogramma met de HUJI-universiteit, zodra dat weer mogelijk is. Want dat druist in tegen de academische ethiek en WUR's eigen Principles of Collaboration, vinden ze. Over die principes gaat ook de driedelige workshop-serie Cutting the Ties, een samenwerking van Scientists-4Future, Wageningse Student Encampment en de Activist Academy. Komende maandagavond is de eerste bijeenkomst. ME

Steekmug wint Coverprijs

***Chasing Culex*, het proefschrift, waarop Rody Blom in augustus promoveerde, is winnaar van de Resource Coverprijs 2024. Culex is de *Culex pipiens*, de huis-tuin-en-keuken steekmug. Blom verzamelde er voor zijn onderzoek duizenden van, in alle delen van Nederland. De muggencover bleek favoriet bij de negenkoppige jury van de Coverprijs.**

'Een symmetrische cover die iets weg heeft van een old-school tattoo of tarotkaart', zegt jurylid en studentredacteur Ilya Bouwknegt. 'Mooi om naar te kijken én effectief: je weet direct dat het over muggen gaat en iets met temperatuur.' Daarmee slaat ze de spijker op de kop. Het ontwerp is gemaakt door tattoo-artiest Renee Appelmans uit Arnhem. Dat er een mug op de cover moest, stond bij Blom als een paal boven water. En dat Appelmans 'm moest ontwerpen ook. 'Ik houd erg van haar werk en haar

old-school stijl.' Bloms studie gaat over de impact van klimaatverandering op het risico ziek te worden van door muggen overdraagbare virussen.

'Het geheel voelt meer als een kunstwerk dan een traditionele proefschriftomslag', vindt jurylid Alfred Heikamp, vormgever van *Resource*. 'De cover is spannend, elegant en visueel indrukwekkend. Een prachtige vertaling van het thema naar beeld.'

Art deco

Bloms cover roept volgens jurylid Anneke Groen (conservator Speciale Collecties) een art deco-gevoel op. 'Het zou zo in de Speciale Collecties passen.' Maar daar komt-ie dus niet te hangen. Wél in de promotiezaal van Omnia. Manager Chris van Kreijl wil de portretten van hoogle-raren die er nu nog hangen, vervangen door posters van de laatste vier winnaars van de Coverprijs.

Foto Resource

Voor de Coverprijs werden door de wetenschapsredacteurs van *Resource* tien proefschriften genomineerd. Achter de cover van Blom eindigde die van de Zambiaanse Taonga Chirwa-Moonga (Exploring Zambian Diets) op de tweede plek. Derde werd Timber Tales van de Braziliaans Bárbara Rocha Venancio Meyer-Sand. PK

Campuskoe met eretitel

Voor het eerst in de geschiedenis van de WUR Dairy Campus is een van de Leeuwarder Friesian Holsteinkoeien onderscheiden met het Ster-predikaat. Die eretitel is behoorlijk exclusief: jaarlijks wordt het predikaat slechts aan een paar honderd koeien toegekend, van de in totaal ruim 3 miljoen runderen in Nederland.

Voor een koe op de Dairy Campus in Leeuwarden is het een extra bijzondere prestatie om zo'n onderscheiding te krijgen, legt communicatieadviseur Milja Roosjen uit. 'Ze worden natuurlijk zo goed mogelijk verzorgd, krijgen extra aandacht van het personeel en worden via allerlei systemen gevolgd, maar de onderzoekscontext vormt wel een extra uitdaging. Zo verhuizen ze regelmatig van stal en ook het rantsoen dat ze voorgeschoteld krijgen wisselt nog weleens. Deze toekenning is voor ons een teken dat we op de goede weg

Koe 0464 heeft ster-kwaliteiten. • Foto Dairy Campus

zijn om alles voor de dieren zo aangenaam mogelijk te laten verlopen.'

Het Ster-predikaat wordt toegekend door CRV, een grote stamboek- en fokorganisatie in de melkveehouderij. De eretitel is specifiek voor melkkoeien-op-leeftijd: voor dieren die op 9-, 12- of 15-jarige leeftijd

bovengemiddeld goed worden beoordeeld op hun 'exterieur' (bouw) en hun lactatiegegevens, zoals overall melkproductie en eiwit- en vetgehalte. Gemiddeld worden melkkoeien in Nederland ongeveer 6 jaar, daarna worden ze geslacht. Koe 0464 is 9 jaar oud. ME

Advertentie

MCB-51403: Commodity Futures & Options Markets

Always wondered about what is happening at the trading floor of exchanges like the ones in Amsterdam, Paris, Frankfurt, London and Chicago? Wondered about how (agribusiness) companies manage their risks and improve their financial performance using commodity futures and options markets? Wondered about how it would be if you were trading commodity futures in Amsterdam, Chicago, London, Frankfurt and Paris?

The *Marketing & Consumer Behavior Group* organizes a unique course that will introduce students to commodity futures and options markets. Students will develop an understanding of the markets and how they work, gain knowledge about the theory behind futures and options markets, identify their economic functions, and develop an analytical capability to evaluate their economic usefulness. This course is taught by Philippe Debie and Prof. dr ir Joost M.E. Pennings (*Marketing & Consumer Behavior Group*, Wageningen University). There are only 40 seats available. If you are interested in taking this course (3 Credits) please register in Osiris or contact Ellen Vossen, e-mail: Ellen.Vossen@wur.nl, tel. 0317-483385. Lecturers are on Fridays in period 5 (one lecture is on Thursday), one day a week, please check schedule in TimeEdit for time and location. Prerequisites: None.

Winter-AID vervangen door W' meet U-days

Dit jaar is er geen traditionele winter-AID. Wel een winterse variant van de W' meet U-days (op 5, 6 en 7 februari) om nieuwe studenten welkom te heten.

De introductiedagen in februari 2025 gaan verder onder de paraplu van W' meet U-days, die al een aantal jaar worden georganiseerd vlak na de AID in de zomer, aldus Lisa Nguyen van het Student Service Center. 'Nieuwe studenten die niet bij de zomer-AID konden zijn, krijgen dan alsnog de kans om de campus en de stad te ontdekken.' Ze leren dan bijvoorbeeld over de verkeersregels in Nederland en ontmoeten andere WUR-studenten. 'Dat programma werd goed ontvangen, bleek uit evaluaties. Daarom herhalen we het nu voor de februari-instromers.' Een van de redenen voor het aangepaste programma is dat de laatste jaren steeds minder studenten naar Wageningen komen in februari. Nguyen: 'Vanwege het lagere deelnemersaantal kunnen we ze dezelfde essentiële dingen meegeven in een kortere tijd. Bovendien bleek uit evaluaties dat studenten vijf dagen winter-AID erg intens vonden zo vlak voor de start van hun studie de maandag erop.' DV

Meningen van jonge fijnproevers peilen

Knutselopdrachten, een een-op-een-interview en een kookworkshop met klasgenootjes. Het zijn onderdelen van een onderzoek van promovendus Lotte Pater (Consumentenwetenschappen). Ze probeert in reallife-contexten te achterhalen wat jonge kinderen vinden van plantaardige vleesvervangers. Tekst Dominique Vrouwenfelder

En dat is niet zomaar een kwestie van ondervragen, legt Pater uit. 'Verkennd consumentenonderzoek gebeurt vaak met behulp van gestructureerde interviews. Maar kinderen klappen vaak dicht wanneer je ze onvoorbereid vraagt wat ze van iets vinden, omdat het voelt als een overhoring.' Daarom ontwikkelde ze methoden waarmee kinderen het onderzoeksonderwerp leren kennen en zich vervolgens op hun eigen manier kunnen uitdrukken.

Pater gaf kinderen een box met (knutsel) opdrachten en met verschillende plantaardige, vleesvervangende producten. 'Opdrachten zoals tekenen, schrijven en kleuren zijn als onderzoeksresultaten natuurlijk lastig te interpreteren en te vergelijken, maar door er op die manier mee bezig te zijn, krijgen kinderen kennis over

---

'Deze studie bewijst dat je kinderen prima kunt betrekken bij wetenschappelijk onderzoek'

---

het onderwerp en ervaren ze meer zelfvertrouwen om erover te praten. Dat hielp ze later om in de een-op-een-gesprekken hun mening te geven. Tijdens de afsluitende kooksessie kwamen we meer te weten over de interactie met andere kinderen en over de zogeheten maaltijd-context. Een kind eet zelden alleen en nooit een los product.'

'In eerste instantie waren kinderen vooral positief over de analogues (zie kader, red.), omdat het lijkt op wat ze kennen,' zegt Pater. 'Later – tijdens de interviews en de kookworkshop – vonden ze de sub-

stitutes en replacements aantrekkelijker. Dat komt onder meer omdat de analogues niet voldeden aan hun verwachtingen. De analogue-ham smaakt toch niet als vleesham, dus valt het tegen. Bij substitutes en replacements hadden ze niet de verwachting dat die zouden smaken naar iets wat ze al kennen.'

Kinderen maken een pizza onder begeleiding van promovendus Lotte Pater (links). • Eigen foto

stitutes en replacements aantrekkelijker. Dat komt onder meer omdat de analogues niet voldeden aan hun verwachtingen. De analogue-ham smaakt toch niet als vleesham, dus valt het tegen. Bij substitutes en replacements hadden ze niet de verwachting dat die zouden smaken naar iets wat ze al kennen.'

Pizza

'Kinderen staan zeer open voor nieuwe producten,' zegt Pater, 'zeker als je die verwerkt in een maaltijd die ze al kennen. Nu ging het om verschillende plantaardige toppings voor op pizza, maar ik heb in ander onderzoek ook gekeken naar linzen als alternatief voor gehakt in spaghettisaus. Wanneer je kinderen betreft bij het koken en ze het eten in een maaltijd-context krijgen aangeboden, zijn ze erg positief.' Ook over de onbekendere substitutes en replacements.

'Verder bewijst dit onderzoek dat je kinderen prima kunt betrekken bij wetenschappelijk onderzoek, ook als ze niet volledig

kunnen meedoen aan de standaard onderzoeksmethodes. Als je ze eerst helpt en stimuleert om een onderwerp te verkennen in een vertrouwde omgeving, durven ze daarover daarna heel open te zijn. Zelfs tegen een wildvreemde.'

Analogues, replacements en substitutes

Pater gebruikt in haar onderzoek drie verschillende soorten plantaardige alternatieven voor vlees: *analogues*, *replacements* en *substitutes*. Analogues zijn kant-en-klare vleesvervangers; replacements zijn de meer natuurlijke vleesvervangende producten als tofu en tempeh die vergelijkbare nutritionele eigenschappen hebben als vlees en substitutes zijn de vleesalternatieven uit een andersoortige categorie zoals linzen en noten die vergelijkbare culinaire eigenschappen hebben. In de Nederlandse taal kunnen we dat onderscheid niet maken en gebruiken we voor alle drie het woord vervangers.

[Falen & opstaan]

Een mislukte proef, een afgewezen artikel: in de wetenschap wordt het al gauw bestempeld als falen. En erover praten? Dacht het niet. In deze rubriek doen collega's dat wel. Want falen is nuttig. Dit keer is de beurt aan **Roel Dijkma, docent **Hydrologie en Omgevingshydraulica**.**

Tekst Nicole van 't Wout Hofland • Illustratie Stijn Schreven

'In 2019 vroeg de Universiteit van Nederland mij een praatje te houden over IJsland en geisers, op een podium in Amsterdam, met live publiek en camera's. De redactie wilde dat ik daarbij een experiment uitvoerde. Samen kozen we een proef die een geiseruitbarsting nabootst. Dat was tot dan toe een theoretische proef, dus ging ik naar het lab en verzamelde ik spullen om een mini-geiser te bouwen. Het resultaat was een opstelling bestaande uit twee waterreservoirs boven elkaar, verbonden met een slangetje. Verwarm je het onderste, afgesloten reservoir, dan bouwt de druk op – net als in een snelkookpan. Bij voldoende druk schiet de waterdamp via het slangetje naar het tweede reservoir en spuit dan samen met dat water omhoog. In het lab werkte het perfect.

'Voor de opnames kreeg ik een strak script: direct na mijn uitleg over hoe geisers werken, moest mijn experimentele opzet 'uitbarsten' om de theorie te illustreren. Ik bouwde mijn praatje op naar

het moment suprême en toen gebeurde er... helemaal niets. Het water kookte, maar niet hard genoeg. Vijftig paar ogen en een aantal camera's waren op me gericht. Ik dacht: wat nu? Ik keek de zaal rond en zei: *Tja, nu zitten we met z'n allen te kijken hoe*

'Bij mislukkingen blijf ik kalm, dat zit in mijn aard'

water kookt. Daar moest iedereen wel om lachen. Bij mislukkingen blijf ik kalm, dat zit in mijn aard. Bovendien heb ik ervaring met onderwijs, waar ook niet alles vlekkeloos verloopt. Zolang je de theorie beheerst, kun je makkelijk improviseren als er iets misgaat, bijvoorbeeld door te interacteren met je publiek of – zoals hier – een grapje te maken. 'En de opname? De camera-ploeg filmde een close-up van luchtbellen in de opstelling. Dat werd alsnog mooi op tv. Het voedde het optimisme dat ik van nature heb. Dat je zelfs na een mislukte proef voor de camera niet afgaat, bewijst dat alles uiteindelijk goed komt.'

'Gluten-insect' veilig te eten

Bevatten insecten gluten als je ze kweekt op gluten-bevattend substraat? Ja, blijkt uit onderzoek door Wageningen Food Safety Research (WFSR). Maar de kans op een allergische reactie bij degene die insecten eet, is heel klein.

'Op dit moment gebruiken insectenkwekers substraten die ook als diervoeding voor andere beesten gebruikt mogen worden, bijvoorbeeld voor kippen', vertelt onderzoeker Elise Hoek (WFSR). 'Maar we willen insecten ook kunnen kweken op reststromen en dat levert nieuwe vraagstukken over voedselveiligheid op.' Zoals de vraag of allergenen uit zulke reststroomsubstraten uiteindelijk in de insecten terug te vinden zijn. 'Insecten groeien op een voedingsbodem. Ze eten daarvan. In een reststroom kunnen tarwe of melkeiwitten zitten. Als je die insecten vervolgens oogst, zit hun darmkanaal nog vol met het substraat waarop je ze hebt gekweekt', legt Hoek uit.

Een groep WFSR-onderzoekers bestudeerde hoeveel van deze allergenen in het substraat zitten, hoeveel daarvan in het insect terecht komen en of dat tot allergische reacties zou kunnen leiden.

'Insecten kweken op reststromen levert nieuwe vraagstukken over voedselveiligheid op'

Want waar we van bijna alle dieren het maag-darmkanaal verwijderen en alleen het vlees eten, is dat voor insecten anders. Daarvan eet of verwerk je het hele dier. De onderzoekers

analyseerden voor dit onderzoek vijf verschillende reststromen op aanwezigheid van melkeiwitten en tarwe en lieten daarna twee verschillende insectensoorten op de verschillende reststromen groeien. Hun conclusie was dat allergenen uit de reststromen nauwelijks terug te vinden zijn in de insecten.

Lage concentraties

Hoek: 'We verwachten niet dat iemand daarvan een allergische reactie krijgt. Insecten laten vasten om het maagdarmkanaal te legen is dan ook niet nodig. Bovendien eten we in de westerse wereld zelden gehele insecten, maar we verwerken ze in andere producten. Verhoudingsgewijs krijg je dus maar een heel klein beetje binnen.' *dv*

Misleidende labels op CBD-oliën

Cannabisproducten zijn populair. Niet alleen de spullen die THC (tetrahydrocannabinol) bevatten en waar je high van wordt, maar ook de vele oliën, kauwgum of vapes gebaseerd op CBD (cannabidiol). Die laatste bevatten volgens het etiket geen of heel weinig THC. Maar die informatie klopt vaak niet. Tekst Roelof Kleis

Dat laat onderzoek van Si Huang zien. Zij promoveerde op de ontwikkeling van nieuwe analytische methoden om CBD en THC te detecteren. 'Als je CBD voor je gezondheid wilt gebruiken, moet je er zeker van kunnen zijn dat je niet vergiftigd wordt', zegt Huang. 'Maar er is veel rommel op de markt.' De cannabinoïden CBD en THC zijn chemisch gezien tweelingen. Ze zijn structurele isomeren en lijken dus sprekend op elkaar. Desondanks hebben ze totaal verschillende eigenschappen. Er bestaan bovendien nog vele andere erop lijkende stoffen. Om die met chemische analyse uit elkaar te halen valt niet mee. Huang gebruikte hun verschillende affiniteit voor zilver om daar een mouw aan te passen. 'Zilver-ionen houden van onverzadigde, dubbele bindingen', legt Huang uit. 'CBD heeft er twee in het molecuul, THC maar eentje. Zilver-ionen binden daardoor sterker aan CBD dan aan THC. Op basis van dit verschil in affiniteit heb ik verschillende scheidingsmethoden ontwikkeld.' Eenvoudige methoden die door leken kunnen worden toegepast, maar ook in situaties waar kostbare lab-apparatuur bij komt kijken.

Smartphone

Een voorbeeld van een eenvoudige methode is de scheiding met TLC, oftewel dunne-laag chromatografie. Stoffen worden gescheiden op een met zilvernitraat bewerkt silica-plaatje en vervolgens gekleurd. Een smartphone zet

die kleuren om in hoeveelheden werkzame stof. 'Er is nog meer validatie nodig', zegt Huang. 'Maar de methode heeft veel potentie, bijvoorbeeld om in het veld marihuana van hennep te onderscheiden.'

Voor TLC is geen kostbare apparatuur nodig en geen labkennis. Geavanceerder is de paperspray-ms (massaspectrometrie)-methode die Huang ontwikkelde. Daarbij maakt ze gebruik van het verschil in gewicht tussen cannabinoïden die al of niet aan zilver zijn gebonden. Door die binding aan zilver ontstaan verschillen in gewicht, waardoor de massaspectrograaf ze kan scheiden.

Met deze methode onderzocht Huang diverse consumentenproducten, waaronder een tiental CBD-oliën. De producten

---

**'Foute labels
verschaffen
valse zekerheid'**

kocht ze online of in de lokale coffeeshop. Het resultaat schokte haar. 'De labels claimden allemaal dat er 100 procent pure CBD in zat en geen of nauwelijks THC. Mijn methode liet zien dat in zes van de tien oliën het gehalte THC veel hoger was dan op het label stond.'

Een vape-olie die ze onderzocht, bevatte volgens het etiket 40 procent Δ 10-THC, een THC-isomeer. Tot haar verbazing zat er helemaal niets in. Het bracht haar tot de stelling dat er op cannabisproducten beter geen label kan zitten dan een fout label. 'Aan foute labels kleven gezondheidsrisico's. Foute labels verschaffen valse zekerheid. Ze ondermijnen bovendien het vertrouwen van de consument in de industrie.'

proefschriften **in 't kort**

Verklikkers

Hoe monitor je of er gevaarlijke virussen rondwaren, zoals bijvoorbeeld het Westnijlvirus of andere door muggen overdraagbare virussen? Door antistoffen aan te tonen in het bloed van dieren. Dierenarts Kiki Streng onderzocht de mogelijkheden door de bemonstering van honden, paarden, wilde zwijnen en zelfs verklikker-kippen op kinderboerderijen en bij hobbykippen. De resultaten zijn bemoedigend. En dat is goed nieuws voor de volksgezondheid. ^{RK}

From research to preparedness. **Kiki Streng** ◀ **Promotoren Wim van der Poel en Marion Koopmans**

Mmm, lekker

De eiwittransitie, het vervangen van dierlijk door plantaardig eiwit, plaatst de voedingsindustrie voor nieuwe uitdagingen. Hoe maak je die nieuwe producten smaakvol? De Spaanse Cristina Barallat Pérez onderzocht de binding van smaakstoffen aan eiwitten. Die binding blijkt vooral van de eigenschappen van de smaakstof af te hangen. Het eiwit zelf, en of die nou plantaardig of dierlijk is, maakt niet zoveel uit. Mucine, een belangrijk onderdeel van speeksel, speelt bovendien een grote rol bij het vrijkomen (of juist niet) van geur en smaak. ^{RK}

Behind the scents. **Cristina Barallat Pérez** ◀ **Promotor Vincenzo Fogliano**

Circulaire redding

De biodiversiteit holt achteruit, mede door ons voedselsysteem. Maar dat hoeft niet, laat de Braziliaan Felipe Cozim Melges zien. Circulaire landbouw is de oplossing. Door geen pesticiden te gebruiken, niet te ploegen, kunstmest af te zweren en bodembedekkers te gebruiken, neemt de biodiversiteit fors toe. Het levert bovendien voldoende gezond voedsel op en vermindert de uitstoot van broeikasgassen, laat de promovendus zien in zijn modelberekeningen. En het addertje? We moeten dan wel veel minder vlees eten en veel meer plantaardige producten. Het kan dus wel, maar ook weer niet. ^{RK}

Biodiversity in circular food systems. **Felipe Cozim Melges** ◀ **Promotor Hannah van Zanten**

DE STELLING

Promovendi lichten hun meest prikkelende stelling toe. Dit keer is de beurt aan **Helena Donner**, die op 23 september promoveerde. Haar onderzoek gaat over bladluis-endosymbionten in de natuur en de landbouw. Tekst Ning Fan

‘De stijldanswereld slaagt er niet in het voortouw te nemen als het gaat om genderinclusiviteit’

‘Sinds acht jaar ben ik met veel plezier en passie aan het stijldansen bij de Wageningen Ballroom Dance Association (WuBDA). Ik volg daar danslessen en ben tijdens mijn promotieonderzoek ook les gaan geven aan beginners. ‘Stijldansen is bedoeld voor paren, met een leider en een volger. Traditioneel is de leider een man en de volger een vrouw. Bij studentenwedstrijden is er geen regel over wie moet leiden of volgen. Mannen leiden vaak, maar dat is niet verplicht en zowel paren van hetzelfde geslacht als gemengde paren doen mee. Maar bij officiële wedstrijden, zoals die georganiseerd worden door de Nederlandse Algemene Danssport Bond (NADB), schrijven de regels voor dat een paar moet bestaan uit een man en een vrouw en worden de passen voor de

leider ‘mannenpassen’ genoemd en die voor de volger ‘vrouwenpassen’. ‘Een gangbare verklaring is dat de volger idealiter kleiner moet zijn dan de leider en vrouwen over het algemeen kleiner zijn dan mannen. Mijn (vrouw) danspartner (man) is echter kleiner dan ik, waaruit blijkt dat lengteverschillen geen goede reden zijn om zulke regels op te leggen. ‘Deze regels zijn naar mijn mening niet alleen achterhaald, maar ook seksistisch. Bij sommige sporten is het onderscheid tussen mannen en vrouwen relevant vanwege het verschil in spierkracht, maar bij stijldansen is dat niet aan de orde; daar gaat het vooral om techniek, creativiteit en expressie. Door deze ouderwetse regels te handhaven, laten we de kans liggen om van stijldansen een genderinclusieve sport te maken.’

Hoopvol begin

Guido Camps

Aan de vooravond van dit nieuwe jaar (beste wensen allemaal!) zocht ik naar de mondiale CO₂-uitstoot per inwoner. CO₂-uitstoot wordt namelijk vaak in absolute cijfers uitgedrukt – en dat is ook de enige relevante factor als het gaat over klimaatverandering – maar met een groeiende wereldbevolking is absolute verlaging nog lastiger dan het al lijkt: je moet per jaar meer mensen warmhouden en voeden

‘Hoe groot onze klimaatuitdaging ook is, de per capita-uitstoot laat een daling zien sinds 2010! En dat is niet het enige lichtpunt’

cijfers waren niet zomaar ergens voorhanden. Ik heb dus zelf zitten rekenen en de uitkomsten ter controle naar een energie-expert gemaild. Je wilt toch zeker weten dat je niet met halve waarheden te koop loopt.

Hoe groot onze klimaatuitdaging ook is (want de totale wereldwijde uitstoot is in 2024 helaas opnieuw gestegen), de per capita-uitstoot laat een daling zien sinds 2010! Dat is niet het enige lichtpunt: ook andere indicatoren zoals armoedecijfers en kindersterfte gaan al jaren de goede kant op. Dus ook gezondheid en welvarendheid kunnen worden vergroot terwijl we proberen duurzamer te leven en minder impact op de planeet te hebben.

terwijl je minder middelen dan het vorige jaar mag gebruiken. Maar die

Binnen de EU piekte de CO₂-uitstoot al in 1990! Natuurlijk hoor ik direct de kritiek: ‘De EU verplaatst haar uitstoot gewoon naar het buitenland!’ Maar als 2025 echt het jaar wordt waarin de absolute uitstoot mondiaal voor het eerst daalt (fingers crossed)—dan zit er meer nuance in. In Europa hebben we er serieus werk van gemaakt om productie te vergroenen en hebben we niet alleen maar ‘uitbesteding’ als strategie. Dat mag best eens hardop gezegd worden, zeker als Nederland en Europa graag als voorbeeld willen dienen voor de rest van de wereld. Als WUR kunnen we daar trots op zijn. Niet voor niets zijn we weer uitgeroepen tot meest duurzame universiteit. We doen ons best om te laten zien dat wetenschap, onderwijs en innovatie echt kunnen bijdragen aan reële oplossingen, zonder dat we alles wegduwen over de grens. Dus laten we 2025 met hernieuwde moed ingaan. Het werk is nog lang niet af, maar er zijn ook hoopvolle tekenen. Ik hoop in december, aan het eind van dit jaar, terug te kunnen kijken op de eerste daadwerkelijke daling in de absolute CO₂-uitstoot wereldwijd. Dat zou pas écht een nieuwjaarscadeau zijn.

Guido Camps (40) is dierenarts en onderzoeker bij Humane Voeding en OnePlanet. Hij houdt van bakken, bijen houden en bijzondere dieren.

Studenten over kinderwens: 'Ik vind het een moeilijke keuze'

KLIMAATZORGEN GROOT STRUIKELBLOK BIJ KINDERWENS

Zorgen om het klimaat, politieke instabiliteit, wereldwijde conflicten. Willen Wageningse studenten nog wel kinderen op de wereld zetten?

Tekst Dominique Vrouwenvelder

Ze is er nog lang niet over uit. Sterker nog: studentredacteur Marte* (23) worstelt soms met de vraag of ze wel kinderen zou moeten willen. En ze merkt dat ze niet de enige is. Ze hoort in haar omgeving vaker studenten die over de vraag 'wel-of-geen-kinderen' piekeren. Marte besloot het voor Resource uit te pluizen. Drie andere masterstudenten doen ook mee aan deze soul searching.

Een van hen is de Braziliaanse Ana (25), masterstudent Forest and Nature Conservation. Zij groeide op in een grote, drukke familie. 'In Brazilië staat familie

altijd op nummer één. Al van jongs af aan droom ik ervan om een gezin te hebben. Toch heb ik geen sterk moederinstinct, dus dat voelt tegenstrijdig. Mijn ouders praten regelmatig over hun verlangen naar kleinkinderen. Het maakt me verdrietig als ik denk dat ik ze daarin misschien teleur ga stellen. Maar ik vind het ook gek om kinderen te krijgen om mijn ouders een plezier te doen. Dat is een te groot offer.' 'Daarnaast maakt mijn biseksuele geaardheid de situatie complexer', legt Ana uit. 'Ik heb op dit moment geen relatie, maar het zou kunnen dat ik straks een relatie heb met een vrouw en dat we samen geen kinderen krijgen. Met vrienden uit de LHBTQI-gemeenschap kan ik deze onderwerpen geluk-

kig goed bespreken.'

Marte heeft een kinderwens, maar voelde zich daar lange tijd schuldig over. 'Ik ben veel met duurzaamheid bezig en worstelde met de verantwoordelijkheid die ik heb of zou moeten nemen voor de ecologische voetafdruk van mijn eventuele nageslacht. Ben je als ouder verantwoordelijk voor de voetafdruk van een heel nieuw mensenleven? Inmiddels heb ik voor mezelf een antwoord op die vraag gevonden en voelt het voor mij ethisch verantwoord om kinderen te krijgen om de populatie constant te houden. Als twee mensen samen twee kinderen krijgen, creëren ze een nieuwe generatie zonder de wereldbevolking te vermeerderen.'

Zo denkt Jes (23), masterstudent Resilient Farming and Sustainable Food

---

**'IK BEN HOOPVOL, IK DENK
DAT DINGEN WEL OP HUN
PLEK VALLEN'**

Illustratie Valerie Geelen

Systems uit Nederland, er ook over: 'Er zijn grote maatschappelijke vraagstukken en wellicht ben ik naïef, maar ik ben positief ingesteld. Zolang er geen derde wereldoorlog uitbreekt of er een dikke atoombom valt, zie ik nog een leven voor een volgende generatie voor me. Ik probeer een goed mens te zijn voor mezelf en mijn omgeving, niet te veel impact te hebben op het milieu en als ik die boodschap kan overdragen op mijn kinderen dan kunnen zij op hun beurt juist een positieve bijdrage leveren aan hun generatie.'

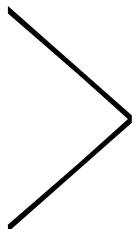
Zo ziet Marte dat ook. En zij voelt zich door de kennis die ze tijdens haar studie Climate Studies opdoet minder machteloos. 'Als kindervaarder ik de

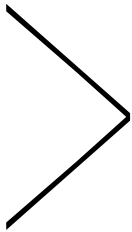
milieu- en klimaatproblematiek als ongrijpbaar en daardoor vond ik het beangstigend. Zoals het liedje van Kinderen voor Kinderen dat ik als kind hoorde: 'De aarde wordt te warm. Zo warm zelfs dat ze smelt. En als wij er niets aan doen, zijn haar dagen straks geteld.' Door het volwassen worden en door mijn studie ervaar ik de problematiek als minder ongrijpbaar ook nu ik weet dat ik met mijn baan later kan bijdragen aan een betere wereld.'

Crises

Jes' studiegenoot Ronja (24, uit Nederland) heeft meer moeite met de afweging om wel of geen kinderen te willen. 'Het voelt echt als een interne tweestrijd. Het lijkt me een heel bijzondere ervaring om een kind te krijgen

en een ouder-kind-band te hebben met iemand. Aan de andere kant heb ik mijn twijfels of ik een nieuw leven op de wereld – zoals ik vrees dat die in de nabije toekomst zal worden – wil zetten.' Voor Ronja voelt de toekomst dreigend en beangstigend, ook al kan ze zich lastig voorstellen hoe die toekomst eruit zal zien. Ik denk dat er door de klimaatverandering niet alleen instabieler weersomstandigheden zullen

ontstaan, maar ook meer conflicten en een instabieler politiek klimaat. Dat zal mijn generatie al merken. Ik verwacht dat de verschillende crises elkaar zullen versterken. Soms heb ik het gevoel dat wij niet eens vijftig jaar oud zullen worden. Tegelijkertijd realiseer ik me dat mijn gedachten sterk beïnvloed zijn door alles wat ik hier lees en zie. Maar het voelt gek om de keuze te hebben iemand op deze aarde te zetten die dit dan allemaal moet gaan doorstaan.' Voor Ana is de angst voor klimaatverandering niet van doorslaggevend belang voor de keuze om wel of geen kinderen te willen, hoewel ze wel schrikt van de grote impact die klimaatverandering nu al heeft. 'En daar komt paradoxaal genoeg bij dat in sommige landen het krijgen van kinderen wordt aangemoedigd, terwijl er wereldwijd overbevolking is. Adoptie zou ethisch gezien misschien het beste zijn.'

Liefdesbaby

Het verlangen om ons voort te planten zit in de menselijke natuur, vinden alle vier de studenten. Marte: 'Mijn oma ziet kinderen krijgen als een teken van liefde tussen twee mensen, maar ook als uiting van hoop voor de toekomst; je kunt niet de hele wereld op je schouders dragen. Ze zou willen dat ik en haar andere kleinkinderen zorgelozer durven te zijn in onze kindertijd, dat raakt me. Ik merk dat wanneer ik goed in mijn vel zit, ik de negatieve aspecten van de maatschappij draaglijker vind. Dan voelt het logischer

'JE KUNT NIET DE HELE WERELD OP JE SCHOULDERS DRAGEN'

'HET VOELT ECHT ALS EEN INTERNE TWEESTRIJD'

om deze wereld met een kindje te willen delen. En als ik verliefd ben, nemen mijn hormonen en gevoelens de overhand ten opzichte van de ratio.'

Ook Ronja denkt dat het in onze natuur zit om ons voort te willen voortplanten. 'Maar we zijn met te veel mensen op deze aarde om gezond te kunnen samenleven. Ik neem het een ander niet kwalijk als die besluit kinderen te krijgen en ik wil het mezelf ook niet kwalijk nemen als ik

later mijn menselijke natuur volg. Maar ik vind de keuze voor kinderen op dit moment echt nog te moeilijk.'

Hypothetisch

Hoewel deze studenten onderling al veel nadenken en praten over het krijgen van kinderen, heeft geen van hen de behoefte om in deze fase van hun leven kinderen op de wereld te zetten. Misschien vanaf hun dertigste. Ronja:

‘En ik heb ook niet het gevoel dat je als vrouw in Nederland een kind moet krijgen om aan sociale verwachtingen te voldoen. Misschien is dat anders als ik dertig ben.’

Desondanks is het onderwerp voor Ronja de laatste tijd wat tastbaarder geworden. ‘Ik heb een vaste partner en heb sinds een halfjaar geen spiraaltje meer omdat ik er te veel bijwerkingen van kreeg; we gebruiken op dit moment condooms als anticonceptie en dat voelt minder veilig als het gaat om zwanger worden. Toen ik nog een spiraaltje had, voelde een zwangerschap verder weg. Als ik nu toch zwanger zou worden, zou ik de keuze erg moeilijk vinden.’

Het idee van een abortus voelt voor mij ook niet goed, hoewel ik heel goed kan begrijpen dat anderen ervoor kiezen.’

Latere leeftijd

Jes: ‘Ik denk dat ik graag kinderen wil, maar nu nog niet. Als ik een jaar of dertig ben, ga ik daar serieus over nadenken. Mijn broers zijn een jaar of tien ouder dan ik en hebben wel al kinderen. Ik zie hoe mooi het is om een ouder te zijn, maar ik zie ook hoe het hun energie en aandacht opslokt. Die tijd stop ik nu liever in dingen ontdekken en leren.’

Zo denkt Marte er ook over: ‘Mijn kinderwens is nu een filosofisch vraagstuk. Ik vind mezelf nu te jong om moeder te worden. Dat komt ook door mijn opvoeding: ga je eerst maar ontwikkelen. Kinderen krijgen komt later wel.’ De moeder van de Braziliaanse Ana ziet dat anders. ‘Mijn moeder zei onlangs dat ik misschien moest overwegen om mijn eicellen te laten invriezen. Dat wil ik niet, ook al is het tegenwoordig normaal. Mijn moeder kreeg mij toen ze 24 was. Ze is misschien bezorgd dat mijn vruchtbare periode straks voorbij is. Zelf maak ik me niet zoveel zorgen – ik heb nog alle tijd.’ ■

* Om privacyredenen noemen we alleen de voornamen van de studenten. Achternamen zijn bij de redactie bekend.

‘ALS IK NU TOCH ZWANGER ZOU WORDEN, ZOU IK DE KEUZE ERG MOEILIK VINDEN’

Dalende geboortecijfers

Familiesocioloog Katya Ivanova, universitair docent bij Tilburg University, las de interviews met de vier WUR-studenten. Ivanova doet onderzoek naar vrijwillige kinderloosheid. Ze probeert te begrijpen hoe onze visie op de toekomst en maatschappelijk pessimisme onze familieplanning beïnvloeden.

‘Gezien de leeftijd en achtergronden van deze studenten, verbazen hun argumenten mij helemaal niet. In empirisch onderzoek naar de kinderwens van studenten van begin twintig en iets ouder, zien we vergelijkbare argumenten terug als bij deze studenten. Het is duidelijk iets waar jongeren vandaag de dag over nadenken. Maar zeggen en doen zijn twee verschillende dingen. Voor deze studenten is het allemaal nog hypothetisch. Er is tot nu toe maar één onderzoek gepubliceerd dat jonge mensen langere tijd volgde en op meerdere momenten antwoorden verzamelde over hun kinderwens. Uit die publicatie bleek dat de meer klimaatbewuste mensen minder vaak kinderen kregen dan de minder klimaatbewuste mensen.’

‘Inmiddels is een aantal jaar verstreken en zijn van dezelfde groep deelnemers aanvullende data beschikbaar voor vervolganalyses. Voorlopige resultaten laten zien dat deze mensen hun kinderwens vooral voor zich uitschuiven. Een deel krijgt op latere leeftijd toch kinderen en een ander deel blijft kinderloos. Daarbij geldt ook dat als je langer wacht met het vervullen van je kinderwens, de kans op succes kleiner wordt vanwege de verstrijkende biologische klok. Dan is het misschien geen vrijwillige keuze meer.’

Invloeden van buitenaf

‘Desondanks blijkt uit mijn eigen onderzoek dat het voor mensen die pessimistisch zijn over de toekomst, minder waarschijnlijk is dat zij kinderen op de wereld zetten. Met dat in het achterhoofd kun je je ook afvragen wat het effect is van alle sombere berichten over de wereld die in brand staat waarmee de media ons overspoelen. Er is nog niet veel onderzoek gedaan naar het effect van beeldvorming door de media op voortplantingscijfers, maar een Italiaanse

studie uit 2023 zag het aantal geboorten dalen toen het aantal nieuwsberichten over een economische crisis toenam. In dat opzicht kan ik goed begrijpen dat WUR-studenten met elkaar praten over of ze kinderen op de wereld willen zetten.’

Ingrijpen overheid

‘Het zijn serieuze zorgen die deze jonge mensen hebben. Het is gemakkelijk om te denken dat jonge mensen nu eenmaal wat meer ‘dramatisch’ zijn en dat het allemaal wel los zal lopen, maar toch is dat niet zo. Uit wat ik weet en zie, blijkt nergens dat de geboortecijfers snel weer zullen stijgen. Het zou daarom goed zijn als overheden meer zouden inspelen op de trend van afnemende geboortecijfers. Beleid is immers afgestemd op een bepaald aantal inwoners die bijvoorbeeld belasting betalen. Dat er minder kinderen geboren worden, leidt nu al tot hogere pensioenleeftijden.’

Over groen recht en geitenpaadjespolitiek

Moet de Nederlandse staat de stikstofuitstoot sneller en drastischer terugdringen? Komende week doet de rechtbank daar uitspraak over in een door Greenpeace aangespannen rechtszaak. Het is het zoveelste voorbeeld van een belangenorganisatie die via de rechter betere naleving van natuur-, milieu- en klimaatregels wil afdwingen. Law-docenten Edwin Alblas en Chiara Macchi duiden wat er aan de hand is.

Tekst Marieke Enter

An actuele onderwerpen heeft de leerstoelgroep Law geen gebrek. Denk aan de recente Milieudefensie-zaak tegen Shell over terugdringing van z'n CO₂-uitstoot (verloren in hoger beroep), of de dit voorjaar startende zaak van Greenpeace tegen de Nederlandse staat over de tekortschietende bescherming van de bewoners van Bonaire tegen klimaatverandering. Daarnaast zijn er ook veel kleinere zaken geweest, over kwesties die variëren van gebruik van paintball-geweren tegen niet-mensschuwe wolven tot het oogluikend toestaan van kraamkooien in de varkenshouderij (mag niet, oordeelde de rechter in beide zaken). De leerstoelgroep Law noemt dit fenomeen 'strategisch procederen': rechtszaken aanspannen rond een specifieke casus, om bedrijven of overheden te dwingen om zich in bredere zin te houden aan nationale en internationale wetten en afspraken.

Stappen belangenorganisaties steeds vaker naar de rechter?

Alblas: 'Niet alle rechterlijke uitspraken worden gepubliceerd, dus het is lastig daar iets cijfermatig over te zeggen. Maar in het onderzoeksproject Effective Nature Laws hebben we er zo'n zestig ngo's over bevraagd en zij rapporteren dat ze in toenemende mate naar de rechter stappen. Tegelijkertijd nuanceren ze de impact ervan. Overheden leggen zich bijvoorbeeld namelijk zelden meteen neer bij

een rechterlijke uitspraak. Vrijwel altijd gaan ze in beroep of in cassatie, om tijd te winnen. De Urgenda-klimaatzaak is een bekend voorbeeld: het kostte zes jaar procederen totdat de Nederlandse staat eindelijk overstag ging om de uitstoot van broeikasgassen sneller te verminderen, om te voldoen aan het VN-Klimaatverdrag.'

Macchi: 'Samen met een promovendus doe ik onderzoek naar klimaatzaken tegen het bedrijfsleven. Daaruit blijkt dat het internationaal fenomeen is dat zich, niet verrassend misschien, vooral voordoet in landen waar het democratische systeem goed functioneert. Nederland blijkt een van de koplopers.'

Speelt wetenschap een grote rol in dit soort zaken?

Alblas: 'Zeker, al verandert de invulling wel. Bij de eerste klimaatzaken, bijvoorbeeld van Urgenda, moest nog wetenschappelijk bewijs worden geleverd dat klimaatverandering bestaat en een probleem is. Bij de Climate Case Ireland, waaraan ik tussen 2018 en 2020 heb meegewerkt, bestond daar al consensus over, zowel bij de eisers als de Ierse regering. Daar draaide het om wat wetenschappelijk valt te zeggen over de precieze effecten en verantwoordelijkheden van wiens handelen. Maar rechtszaken over bijvoorbeeld pesticiden gaan nog veel over basale

---

'Overheden leggen zich zelden meteen neer bij een rechterlijke uitspraak'

November 2024 - Directeur Donald Pols van Milieudefensie staat de media te woord bij het Haagse gerechtshof. Het hof oordeelde dat Shell niet kan worden verplicht tot concrete percentages om CO₂-uitstoot te verminderen. • Foto ANP/Jeroen Jumelet

kwesties: wat valt er wetenschappelijk te zeggen over de signalen dat pesticiden leiden tot kanker of Alzheimer en hoe verhoudt zich dat tot de rapporten van EFSA en het CTGB dat de middelen wel veilig zijn? Zo evolueert de wetenschappelijke bewijsvoering voortdurend.'

Macchi: 'De zaak van Milieudefensie versus Shell heeft laten zien dat dat nog niet eenvoudig is om uit generieke, alom geaccepteerde wetenschappelijke inzichten een onderbouwing te destilleren die juridisch overtuigend genoeg is in een specifieke zaak. Dat zag je bijvoorbeeld ook bij de Shell-zaak. Het gerechtshof benadrukte dat ze overtuigd was van de generieke wetenschappelijke onderbouwing over de samenhang tussen CO₂-uitstoot en klimaatverandering, maar dat er juridisch gezien onvoldoende grond was om specifiek dit ene olie- en gasbedrijf te dwingen om z'n CO₂-uitstoot terug te dringen met het door Milieudefensie gevraagde percentage.'

De regering-Schoof wil het ideële belangenorganisaties moeilijker maken politieke besluiten aan te vechten bij de rechter. Hoe zien jullie dat?

Alblas: 'Bepaalde milieugroepen beschikken inmiddels over zo veel juridische expertise dat ze behoorlijk succesvol zijn in het voor de rechter brengen van de overheid. Ik snap het politieke chagrijn wel dat bijvoorbeeld MOB, een milieubelangenorganisatie die slechts een handvol mensen telt maar die zéér deskundig zijn, er keer op keer in slaagt om de landsadvocaat te verslaan, waar de duurstbetaalde advocaten van Nederland wer-

ken. Maar het is een zeer anti-democratische reflex om dan maar te tornen aan de toegang tot het recht. Dat kan ook niet zomaar, want Nederland heeft in 2004 het Verdrag van Aarhus geratificeerd. Dat regelt rond milieuaangelegenheden onder meer toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming én toegang tot de rechter.'

Even principieel: heeft het kabinet een punt dat de rechter door dit soort zaken op de stoel van de politiek gaat zitten?

Macchi: 'Nee, en ik vind het een gevaarlijke ontwikkeling dat een kabinet dit soort geluiden laat horen. Het is de politiek zelf die de wet- en regelgeving vaststelt. De rechter toetst alleen of partijen zich aan de wet houden – inclusief de overheid. Dat is de essentie van een rechtsstaat: dat niet alleen burgers, maar ook de overheid zich aan de wet moet houden. Dat is heel fundamenteel. Het is ook zeker niet zo dat burgers en ngo's zaken tegen de overheid makkelijk winnen. Ze winnen alleen als ze het recht aan hun zijde hebben.'

Alblas: 'De politiek heeft de juridisering in de leefomgeving aan zichzelf te wijten, stelde ook de Raad voor de Leefomgeving deze zomer: de overheid houdt zich onvoldoende aan de geldende wet- en regelgeving. Deze rechtszaken stoppen vanzelf als de regering ophoudt met overheidsbeleid dat voortdurend geitenpaadjes opzoekt.' ■

WINTER OP HET WAD

Aan een langjarig onderzoeksprogramma ontbreekt het, opvallend genoeg. Toch lukt het Wageningen Marine Research tot nu toe steeds om rond midwinter met een aantal onderzoekers naar Griend te gaan, een onbewoond eilandje in de Waddenzee, voor monitoring van grijze zeehonden. Gelukkig maar, vindt Jessica Schop: 'We hebben inmiddels zo'n mooie langjarige set data. Het zou zonde zijn als dat stopt.' Schop, hier op de foto, is een van de onderzoekers die op Griend zoveel mogelijk individuele zeehonden probeert te fotograferen. Met die foto's zijn individuen nauwkeurig te identificeren: elk dier heeft een uniek vlekkenpatroon in z'n vacht. ^{ME}

Jessica Schop en collega's bloggen over hun werk op het wad. Lees de blogs via de QR-code.

Hannie van der Honing verkozen tot docent van het jaar

‘Het moment dat je het kwartje ziet vallen...’

Een passie voor planten en voor onderwijs; altijd *‘above and beyond’* gaan voor studenten. Onder meer die redenen noemde de jury om Hannie van der Honing te verkiezen tot docent van het jaar. Wat schuilt er achter die woorden, wie is Van der Honing en hoe ziet ze zelf haar docentschap? Een nadere kennismaking in tien trefwoorden. Tekst Marieke Enter • Foto Duncan de Fey

► Wortels bij WUR

‘Ik heb zelf ook in Wageningen gestudeerd. Aanvankelijk Bos- en Natuurbeheer, maar na een jaar ben ik geswitcht naar Biologie. Ik besloot dat een jaar te proberen, waarbij ik wel zou zien hoe het zou lopen. In dat jaar ben ik compleet gefascineerd geraakt door planten. Dat is grotendeels te danken aan de docenten die ik toen had: Wim Braakhekke en André van Lammeren, die ik later ben opgevolgd. Met André heb ik in mijn eerste jaar als WUR-docent vrijwel alles samen gedaan. Later gaf ik zelfstandig de practica en colleges, en zat hij erbij om te observeren. Het was een fantastische manier om het vak als universitair docent onder de knie te krijgen. En hij springt nog steeds bij met de grote plantvakken, ook al is hij inmiddels al bijna tien jaar met pensioen.’

► Passie voor planten

‘Ik ben echt een plantenliefhebber, vooral vanwege hun trucjes om te kunnen overleven op de plek waar ze staan

– planten kunnen zich immers slecht verplaatsen. Vooral vleesetende planten vind ik fantastisch. Die groeien doorgaans op voedselarme bodems en moeten hun nutriënten dus uit andere bronnen zien te halen. Planten zoals de venusvliegenvaal halen voedingsstoffen uit de insecten die ze vangen. Van de bekerplant nepenthes zijn in Borneo onlangs beelden gemaakt waarop te zien is dat boomspitsmuizen de beker gebruiken als een soort toilet: terwijl ze de vloeistof oplikken die de plant produceert, poepen ze in de bekertjes. Op die manier regelt de plant toevoer van nutriënten. Zo vernuftig!’

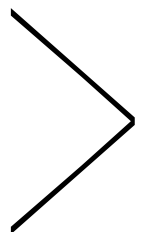
► Persoonlijk contact

‘Als student vond ik het persoonlijke contact in Wageningen heel erg fijn. Met het docententeam proberen we die persoonlijke benadering vast te houden, ook al zijn de studentenaantallen nu veel hoger: voor Celbiologie hebben we bijvoorbeeld ruim 550 studenten. Met die studentaantallen lukt het me niet meer om ieders naam te kennen, maar ik probeer het altijd wel. Met de studenten uit de practica en tutorlessen gaat dat makkelijker. Daarbij werken we in veel kleinere groepjes, met zo’n twaalf

personen. Die studenten ken ik allemaal bij naam en zou ik wel herkennen als ik ze later nog eens tegenkom. (Lachend): Zeker de studenten die goede vragen stellen, blijven me meestal wel bij. Dat geldt overigens ook voor degenen die vaak te laat zijn.’

► Liefde voor lesgeven

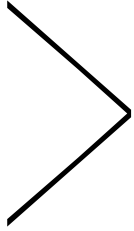
‘Van lesgeven houd ik al sinds het derde of vierde jaar van mijn studie. We kregen toen een vak dat ‘mondeling presenteren’ heette en dat vond ik zo leuk, dat ik daarna de toenmalige variant van de minor educatie heb gevolgd. Wat ik vooral mooi vind aan lesgeven, is het moment waarop je het kwartje ziet vallen. Dat je in een practicumzaal of tutorles bijna letterlijk ziet gebeuren dat iemand ineens iets snapt wat daarvoor niet duidelijk was. Het voelt als een hele nuttige bezigheid om als docent te kunnen helpen bij dat proces.

'ALS IK MET MIJN COLLEGA'S IN DE PRACTICUM- ZAAL STA, IS HET BIJNA EEN FEESTJE'

Onderzoek doen voelde ook wel nuttig – ik deed eerder een PhD in hetzelfde lab als waar ik nu werk (het Laboratorium voor Cel- en Ontwikkelingsbiologie, red.) – maar dat vond ik soms best eenzaam.'

► Terug op het nest

'Toen ik in 2012 promoveerde, had ik al gevraagd of ik als docent bij WUR kon blijven, wetende dat André binnen een paar jaar met pensioen zou gaan. Maar dat kon niet, want destijds moest iedereen die les gaf bij WUR ook onderzoek doen – en dat wilde ik niet. Ik ben toen de lerarenopleiding gaan doen en heb een tijdje lesgegeven op middelbare scholen. Totdat de HAN, de University of Applied Sciences in Nijmegen, een vacature had voor zo'n beetje mijn droombaan: docent Moleculaire Plantenbiologie bij de opleiding Biologie en Medisch Laboratorium-onderzoek. Ik had het erg naar mijn zin bij de HAN en had er misschien nog steeds gewerkt als WUR me in 2014 niet had benaderd: er kwam toch een docentfunctie ter vervanging van André, of ik wilde solliciteren. Alles viel toen op z'n plek, ook omdat mijn man en ik Wageningen heel erg misten na onze verhuizing. Ik had het me eerder nooit zo gerealiseerd, maar hier voel ik me echt thuis.'

'IK HOOP NIET DAT
EXCURSIES ONDER
DRUK KOMEN TE
STAAN'

► Aanstekelijk enthousiasme

'We hebben een heel enthousiast docententeam. Als ik met mijn collega's Otto, Tijs en Peter in de practicumzaal sta, is het bijna een feestje. Dat horen we ook van studenten: 'jullie enthousiasme is aanstekelijk' of 'ik wist niet dat planten zo leuk waren'. In de Botanische Tuinen in Utrecht, waar ik als vrijwilliger mensen rondleid, hoor ik dat ook vaak. Dat mensen planten soms nogal saai vinden, komt vooral doordat ze weinig weten over al die wonderlijke plantmechanismen. Door erover te vertellen, gaan mensen met andere ogen naar planten kijken.'

► Interesseverschillen

'Niet elke student vindt planten of cellulaire processen even interessant als ik. Maar ze moeten zo'n vak wel halen. Dus ik doe mijn best ze te motiveren, door goed aan te sluiten bij hun interesses of hun werkveld. Binnen het vak Biologie van de plant doe ik dat bijvoorbeeld door studenten Bos- en Natuurbeheer en Agrotechnologie andere excursies en andere practica aan te bieden. Bestuiving van orchideeën bijvoorbeeld is voor agrotechnologen best ver van hun bed. Met hen kijk ik daarom meer naar gewassen en eetbare planten. Natuurlijk is het meer werk om twee varianten te ontwikkelen en twee versies voor het examen. Maar ik vind het belangrijk genoeg om er tijd en werk in te steken. Het doet me goed als de studenten enthousiast zijn omdat ze meteen ervaren hoe ze de stof kunnen toepassen in hun toekomstige werkveld.'

► Piekeeraar

'Aan mijn studietijd heb ik een aantal vriendschappen voor het leven overgehouden – met name via Tartlétos, de studentenatletiekvereniging waar ik destijds in het bestuur zat. Een aantal van die vrienden van toen is weer hier in de buurt komen wonen en we doen stevast samen mee aan de Veluweloop. Voor mijn

persoonlijke vorming is de Tartlétos-tijd belangrijk geweest, maar het bood me ook gewoon ontspanning. Ik doe nog steeds graag andere dingen naast mijn werk en mijn studie. Van nature ben ik nogal een piekeeraar. Ik kan bijvoorbeeld zomaar een paar uur wakker liggen van een college dat niet lekker liep. Mij helpt het dan om bezig te zijn met leuke dingen – zoals m'n hardloopgroepje, de rondleidingen in de Botanische Tuinen en 's winters schaats ik elke woensdag.'

► Onderwijswetenschappen

'Ik ben zelf ook weer student: ik doe de masterstudie Onderwijswetenschappen aan de Open Universiteit. Ik wil mijn eigen vakken blijven ontwikkelen en steeds nieuwe dingen proberen. Daarnaast kriebelde het al een tijdje om onderzoek te doen naar de effectiviteit van bepaalde lesmethoden. Als ik straks ben afgestudeerd, zou ik het superleuk vinden als ik de combinatie kan maken van plantonderwijs geven en onderzoek doen.'

► Druk op onderwijs

'Ik hoorde dat in sommige groepen docenten zich minder gewaardeerd voelen dan de onderzoekers. Dat gevoel heb ik hier nog nooit gehad. Mijn leerstoelhouder Viola Willemsen heeft me altijd heel erg gestimuleerd. Onderwijs is hier net zo'n volwaardige functie als onderzoek, en zo gaan de collega's ook met elkaar om. Ik ben wel bang voor de naderende bezuinigingen. Ik hoop niet dat excursies onder druk komen te staan. Het is toch ondenkbaar dat onze studenten amper buiten komen? Op labwerk kunnen we evenmin beknibbelen. In dit werkveld is theoretische kennis alleen niet genoeg; je moet je bepaalde praktische vaardigheden leren. Ik ben daar wel bezorgd over.' ■

Studenten Maike Voets (links) en Lina Neuens aan tafel bij hospita Rik ter Horst.

HOERA! WONEN BIJ EEN HOSPITA

Volgens minister van Volkshuisvesting Mona Keijzer is hospitaverhuur dé oplossing voor de studentenkamernood. Maar hoe is het om te wonen bij een hospita? En hoe is het om hospita te zijn? Tekst Luuk Zegers • Foto's Guy Ackermans

Op kamers bij een hospita: het klinkt als iets uit een Russische roman uit de 19e eeuw. Toch wil minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening Mona Keijzer deze huurvorm uit de mottenballen halen. Zij ziet hospitaverhuur als een manier om het landelijke studentenkamertekort in één klap op te lossen. Zo'n 33 procent van de Nederlanders beschikt over een geschikte ruimte voor verhuur; zo'n 8 procent overweegt ook daadwerkelijk hospitaverhuurder te worden. Al met al zouden er volgens de minister zo'n 100 duizend

kamers bij kunnen komen op de markt. Dus wil Keijzer de bekendheid van hospitaverhuur vergroten met een mediacampagne en hospitaverhuur aantrekkelijker maken met een wetsvoorstel voor tijdelijke huurcontracten.

Ook lokaal zijn er pogingen meer hospitaverhuurders te vinden. Zo probeert WUR samen met de gemeente Wageningen en online platform HospiHousing mensen te overtuigen om leegstaande kamers aan te bieden aan studenten en medewerkers. De vraag naar kamers bij hospita's is er in ieder geval, vertelt oprichter van HospiHousing Daan Donkers. 'In de regio Wageningen zijn zo'n vijfhonderd mensen op zoek naar een kamer via ons platform.' Daar tegenover

staan zo'n vijftig hospita's, van wie ongeveer de helft op dit moment een kamer verhuurt. 'Niet iedereen verhuurt het hele jaar door.' Een deel van de hospita's verhuurt bijvoorbeeld alleen in de zomer of rond de start van het nieuwe collegejaar.

Uitzondering

Momenteel is het aantal WUR-studenten dat bij een hospita woont dus nog klein. Bachelorstudent Environmental Sciences Maike Voets (23) is een van hen. Ze huurt een kamer bij Rik ter Horst in Rhenen, best een eindje fietsen van de campus. 'Voor mij valt dat wel mee', zegt Voets. 'Vroeger moest ik een half uur op de fiets naar de middelbare school. Misschien wil ik ooit wel een kamer in Wageningen, maar ik hoef niet per se in een chaotisch studentenhuus.'

Sommige medestudenten vinden het gek dat Voets bij een volwassen man in huis woont. 'Dat komt omdat niet veel mensen deze vorm van verhuur kennen. Maar Rik is superaardig. We eten vaak samen en het is gezellig. Ik vind het fijn om een schoon en rustig huis te hebben. Een nadeel ten opzichte van een studentenhuus zou kunnen zijn dat je minder snel nieuwe mensen leert kennen. Maar bij mijn studie en mijn studentenvereniging Nji-Sri ontmoet ik veel nieuwe mensen. Dit werkt voor mij.'

Vertrouwd

Ook de Belgische bachelorstudent Environmental Sciences Lina Neuens (19) woont bij Ter Horst in huis. 'Wonen bij een hospita is heel anders dan in zo'n grote anonieme studentenflat', vertelt Neuens. 'Dit voelt als

Maike Voets

'Dit voelt als een thuis'

'Ik hoef niet per se in een chaotisch studentenhuus'

een thuis. Het voelt vertrouwd.' Ze is dan ook erg blij met haar plekje. 'Ik wil hier graag lang blijven. Het enige nadeel is de afstand naar de campus. Daardoor is het ook lastiger om bij een sport- of studentenvereniging te gaan, omdat ik het niet fijn vind om 's nachts alleen naar huis te fietsen. Voor mij was het perfect geweest als Riks huis in Wageningen stond.'

Ook Neuens heeft de indruk dat veel studenten niet weten dat wonen bij een hospita een mogelijkheid is. Het is daarnaast ook niet geschikt voor iedereen, denkt ze. 'Als je elke avond op stap gaat en dronken wordt, moet je niet bij een hospita gaan wonen. Maar voor rustigere types zoals ik, is het de ideale oplossing.'

Hoogleraar

Het zijn overigens niet alleen studenten die bij hospita's in huis wonen. Ook de nieuwe leerstoelhouder van de Filosofiegroep Rachel Ankeny woont bij een hospita in huis. 'Ik ben onlangs vanuit Australië naar Wageningen gekomen voor m'n nieuwe functie. M'n familie is nog niet met me meeverhuisd.' Via intranet zocht Ankeny tijdelijke woonruimte en die vond ze bij Jochem Jonkman (PhD-adviseur bij onderzoeksschool VLAG). Vanuit zijn huis zoekt ze naar een woning waar ze straks met haar gezin kan gaan wonen.

Ankeny vindt het fijn om bij iemand te wonen die de weg kent in Wageningen en binnen de universiteit. 'Daarnaast hebben we gedeelde interesses zoals eten, koken en het ondersteunen van nieuwe migranten. Het huis is ruim genoeg om daarnaast ook je eigen ding te doen. Ook zijn er twee fantastische katten, waardoor ik me veel minder eenzaam voel. Ik kan eigenlijk geen enkel nadeel bedenken.'

Verantwoordelijkheid

Dan de hospita's zelf: hoe ervaren zij de verhuur? Voor Jonkman is het niet de eerste keer dat hij kamers verhuurt, vertelt hij. 'Toen ik bezig was met mijn promotieonderzoek, was ik vaak gastheer voor mensen die op uitwisseling naar Wageningen kwamen. Dan vroeg de secretaresse van onze groep of ik toevallig nog een kamer over had voor een paar maanden. Ook heb ik weleens studenten en een vluchteling in huis gehad. Maar een hoogleraar, zoals nu met Rachel, dat is wel echt de eerste keer.'

Jonkman voelt een verantwoordelijkheid om mensen te helpen. ‘Er is woningnood en ik kan mensen een tijdje uit de brand helpen. Zo heb ik vorig jaar tijdelijk twee eerstejaars studenten in huis gehad die pas in oktober in hun kamer terechtkonden. Anders moesten ze tweeëneenhalf uur heen en terug reizen.’

Privacy

Hoewel hij het leuk vindt om mensen in huis te hebben, houdt Jonkman er ook van om soms even alleen te wonen. ‘Daarom neem ik bij voorkeur mensen in huis voor een afgebakende periode. Zo blijft het een leuke manier om allerlei verschillende mensen uit de hele wereld te leren kennen. Je leert altijd iets over de cultuur van de mensen die je in huis haalt.’

Als hospitaverhuurder lever je wel iets in op privacy, zegt Jonkman. ‘Dus heb ik een speciale privacy-kamer ingericht, waarin ik me kan terugtrekken. Om te werken bijvoorbeeld of om een boek te lezen.’ Ook verschilt het per huurder hoe soepel alles loopt. ‘Bij sommige mensen gaat alles vanzelf, bij anderen heb je echt een schoonmaakrooster nodig en moet je over de simpelste dingen afspraken maken en praten.’

Groot huis

Rik ter Horst, die momenteel kamers verhuurt aan WUR-studenten Voets en Neuens, is minder lang hospita. ‘Mijn vrouw en ik kochten dit huis toen ik zelf nog WUR-student was. We hebben hier ons gezin gehad. Drie jaar geleden is mijn vrouw overleden en mijn jongste zoon is net een jaartje het huis uit. Mijn huis is wel erg groot voor mij alleen, maar ik wil hier niet weg. Het is een fijn huis en een van m’n kinderen woont in de buurt met m’n kleinkinderen. Dus toen dacht ik aan verhuur. Ik begon vorig jaar met één kamer aan een jonge student. Inmiddels verhuur ik twee kamers.’

Kamers verhuren aan studenten zorgt voor een beetje

‘Dit is een leuke manier om mensen uit de hele wereld te leren kennen’

‘Mijn huis is wel erg groot voor mij alleen’

Lina Neuens

reuring in huis, vertelt Ter Horst. ‘We eten best vaak met z’n drieën, wel zo gezellig. Ook heb je natuurlijk wat extra inkomsten. Als je erg hecht aan privacy is het misschien een minder goed idee, maar ik denk: dat heb ik wel in m’n slaapkamer. En als ik wil mediteren in de woonkamer, laat ik dat gewoon weten. Dat vinden ze prima: ze moeten toch studeren.’ ■

Hospita-feitjes

- In grotere steden liggen de prijzen van hospita kamers ver onder de reguliere kamerprijs. In Amsterdam, de duurste stad, is de maandelijkse huurprijs bij een hospita gemiddeld 435 euro lager. In Wageningen ben je voor een kamer bij een hospita gemiddeld 338 euro per maand kwijt: gemiddeld 21 euro minder dan voor een reguliere kamer.
- De grootste groep kamerzoekers bij hospita’s zijn studenten (76 procent).
- Uit onderzoek van het ministerie van Volkshuisvesting blijkt dat 33 procent van de Nederlanders een geschikte ruimte heeft voor hospitaverhuur. Zo’n 2 procent van de Nederlanders geeft aan (zeker) kamers te willen verhuren als hospita. Nog eens zo’n 6 procent overweegt om dit te gaan doen.
- Dit potentiële kameraanbod blijft vaak onbenut omdat hypotheekverstrekkers geen huurders in koopwoningen willen. Een woning in verhuurde staat levert namelijk minder op bij verkoop.
- Voor hospitaverhuur heb je geen vergunning nodig. De verhuurde kamers moeten minimaal 12m² groot zijn en hospita’s mogen maximaal twee huurders in huis nemen. Een huurcontract en het voldoen aan brandveiligheidseisen zijn verplicht. Over de eerste 5.998 euro huurinkomsten per jaar betalen hospita’s geen belasting (2024).

ALLEMAAL PROFESSOR

Een docent die zich professor mag noemen, promotor mag zijn en een toga mag dragen? Aan de TU/e in Eindhoven kan het. WUR zou dat voorbeeld moeten volgen, vinden Wageningse collega's.

Tekst Roelof Kleis

De TU/e kreeg er op 1 november vorig jaar plotseling vele honderden professoren bij. Hun aantal verviervoudigde. Niet omdat de onderzoekers en masse promotie maakten en hoogleraar werden. Wel omdat de universiteit vanaf dat moment het initiatief *Iedereen Professor* ten uitvoer bracht. Daarmee ging de wens van de Eindhovense hoogleraar Kees Storm in vervulling, die hij bij zijn oratie in 2018 uitsprak.

Met *Iedereen Professor* beoogt Storm de academische wereld in Nederland te moderniseren en minder hiërarchisch te maken. En vooral ook meer te laten aansluiten op wat gangbaar is in veel van de omringende landen. Centraal daarbij staat het promotierecht, het

zogenoemde *ius promovendi*, het recht om zelfstandig als promotor een promovendus te begeleiden en naar de eindstreep te brengen. In Nederland was dat recht tot voor kort uitsluitend voorbehouden aan hoogleraren. Zij doen de supervisie over promotietrajecten terwijl de co-promotoren – veelal universitair docenten en hoofddocenten (ud'ers en uhd'ers) – veelal de dagelijkse begeleiding voor hun rekening nemen. Sinds 2017 evenwel geeft de wet ruimte om daarvan af te wijken. Storms aanval op het systeem was goed getimed. Sindsdien borrelt het aan de universiteiten.

VERRUIMING

Sinds 2018 kunnen bij WUR naast hoogleraren ook universitair hoofddocenten promotor zijn. Als proeve van bekwaamheid moeten dan ten minste drie promotietrajecten in Wageningen zijn begeleid. Binnen het nieuwe Academic Career Framework is dat een vereiste om überhaupt uhd-1 te worden, de laatste stap voor de promotie naar een hoogleraarschap. Drie jaar geleden hadden bij WUR een kleine honderd uhd'ers promotierecht. Hoe vaak uhd'ers het afgelopen jaar als promotor hebben gefungeerd is niet bekend. In december vond een promotie plaats waar geen enkele hoogleraar aan te pas kwam. Zowel de promotor, de co-promotoren als de opponenten waren geen hoogleraar. Sinds kort kunnen sommige universitair docenten ook promotierecht aanvragen. Daarvoor geldt dezelfde eis van minimaal drie promotietrajecten als begeleider.

Gelijkheid

In Wageningen zijn Ellen Van Loo en Frederic Ang uitgesproken voorstander van het uitbreiden van het promotierecht. Van Loo is universitair hoofddocent bij Marktkunde en Consumentengedrag, Ang bij Bedrijfseconomie. Beiden zijn van Belgische komaf. Het is

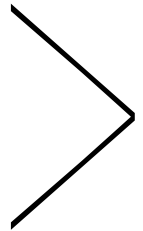
'Iedereen Professor staat voor GELIJKHEID, ERKENNING EN RECHTEN DIE PASSEN BIJ DE PLICHTEN'

geen toeval dat juist zij het onderwerp bij WUR op de agenda willen zetten. 'In België mag iedere docent, hoofddocent en hoogleraar zich professor noemen', zegt Van Loo. 'Maar die titel is slechts één aspect dat aantoont dat je expert bent in jouw vakgebied. Het gaat om de hiërarchische structuur die veranderen moet. *Iedereen Professor* staat voor

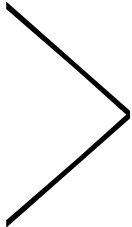
gelijkheid, erkenning en rechten die passen bij de plichten. Het gaat erom dat de verantwoordelijkheden matchen met datgene wat je doet.'

'Ik heb in Engeland en België gewerkt', zegt Ang. 'Als tenure-tracker heb je daar vrijwel vanaf het begin promotierecht. En dat is heel belangrijk. Als tenure-tracker is het de bedoeling dat je als wetenschapper een eigen en onafhan-

kelijk profiel opbouwt. Begeleiding van een PhD-student is daar een prominent onderdeel van. Het systeem in Wageningen ontkoppelt echter het promotierecht van die begeleiding: je moet begeleiden, maar alleen de hoogleraar mag promotor zijn. Dit creëert een grote afhankelijkheid van de hoogleraar, die in spanning staat met de gewenste onafhankelijkheid.' 'De dagelijkse begeleider heeft heel wat plichten bij een promotietraject en de begeleiding is intensief', vult Van Loo aan.

In Wageningen mag alleen de hoogleraar promotor zijn. • Foto Guy Ackermans

‘Waarom dan niet het recht van promotie. De verantwoordelijkheden en de rechten komen niet overeen.’

Regeltjes

De beide Belgen vinden voor een deel van hun argumenten steun bij Wageningen Young Academy, de club van jonge tenuretrackers. ‘Het promotierecht zoals dat nu werkt, leidt tot een lange afhankelijkheidsrelatie, die soms heel onnatuurlijk is, tussen jongere en oudere, meer ervaren onderzoekers in het begeleiden van promovendi’, zegt Nico Claassens, Universitair hoofddocent bij het Laboratorium voor Microbiologie. ‘Terwijl jij vaak degene bent die het idee voor een project heeft, het geld binnenhaalt en het grootste deel van de begeleiding doet, moet je er iemand anders bijhalen omdat je geen promotierecht hebt. Dat voelt krom. Niet alleen voor ons als begeleider, maar ook voor de promovendus. Ik heb een PhD-student, die twee ervaren begeleiders heeft zonder promotierecht. De promotor zei: waarom hebben jullie mij nodig? Ik ben verder nauwelijks bij dit

Het recht een toga te dragen is in Wageningen voorbehouden aan hoogleraren. ♦ Foto Guy Ackermans

onderzoek betrokken. Tsja, vanwege de regeltjes dus. En natuurlijk gaat het niet altijd zo. Er zijn ook promotoren die wel veel bijdragen aan de begeleiding. En in sommige gevallen werkt het heel goed om een breed samengesteld bege-

leidingsteam te hebben. Het gaat om de verplichting het zo te doen.’

‘Het probleem is,’ zegt collega-uhd’er Tim van Emmerik (Hydrologie en Omgevingshydraulica) ‘dat de pool van mensen met promotierecht nu te beperkt is. In Wageningen is het zo dat een promovendus door ten minste twee personen (dagelijks) wordt begeleid. Idealiter zou een van die twee het promotierecht moeten hebben. We moeten ervoor zorgen

---

DE PROMOTOR ZEI:
WAAROM HEBBEN
JULLIE MIJ NODIG?’

‘IN BELGIË, DUITSLAND, ENGELAND EN DE VS IS ER BLIJKBAAR WEL VERTROUWEN’

‘ALS JIJ EEN FOUT MAAKT IS DE PHD’ER DE DUPE’

dat die pool groter wordt. Daar moeten we een goed systeem voor ontwikkelen, onafhankelijk van jouw plek op de academische ladder.’

Verantwoordelijk

Iedereen Professor waart al een tijdje rond in academisch Nederland, nadat De Jonge Akademie twee jaar terug het idee van de Eindhovense hoogleraar Storm omarmde. In Wageningen staat het op de agenda van de Academic Board, zegt Dean of Research Wouter Hendriks. De Academic Board adviseert de raad van bestuur over onder meer promovendi-zaken. ‘De meningen in de Academic Board over *Iedereen Professor* zijn verdeeld’, zegt Hendriks. Zelf is hij tegen een verdere uitbreiding van het promotierecht, buiten de verruiming die al zijn doorgevoerd (zie kader). Die maken het mogelijk dat een uhd-1 (de laatste fase van tenuretrack), en op speciaal verzoek een uhd-2, promotor kan zijn. Zij moeten dan als co-promotor minimaal drie volledige promotietrajecten hebben doorlopen om ervaring op te doen. ‘Onze Academic Board vindt die verantwoordelijkheid heel groot’, licht Hendriks toe. ‘Daarom is die regel van drie begeleidingstrajecten ingesteld. Het is nogal een verantwoordelijkheid om een promovendus te

begeleiden. Die ga je voor vier jaar aan, waarbij je een promovendus begeleidt tot onafhankelijk wetenschapper. Dat moet je echt serieus nemen. Het promotierecht is meer dan alleen het begeleiden van een promovendus. Als jij een fout maakt is de PhD’er de dupe. Als er problemen ontstaan en het traject loopt een jaar uit, wie betaalt dat dan? Als promotor ben je verantwoordelijk en moet je de zaak oplossen. Kun je dat? Heb je daarvoor de middelen, netwerken of capaciteiten? Als ud’er of uhd’er heb je vaak minder mogelijkheden om oplossingen aan te bieden. Dan moet je dus toch aankloppen bij een leerstoelhouder.’

Ang en Van Loo vinden de koppeling tussen promotierecht en een minimaal aantal begeleidingstrajecten

van PhD’ers maar raar. Van Loo: ‘Als tenuretracker heb je vaak al heel wat ervaring met het schrijven van artikelen, het opzetten van onderzoek en de begeleiding van studenten. Ik zie die begeleiding niet als een probleem.’ Ang: ‘Je moet het ook in de internationale context bekijken. In België, Duitsland, Engeland en de VS is er blijkbaar wel vertrouwen in dat je vanaf het begin van de tenuretrack mensen kunt begeleiden. Zijn er zoveel verschillen tussen ud’ers, uhd’ers en hoogleraren dat je kunstmatig het promotierecht toekent aan een beperkte groep? Ik denk dat dat niet het geval is. België is een goed voorbeeld dat het ook anders kan, zonder die onnodige hiërarchie.’

Wageningen Young Academy pleit ervoor het huidige stelsel kritisch tegen het licht te laten houden door een breed samengestelde commissie. ‘In juni 2023 is daarover aan de raad van bestuur al een brief gestuurd’, zegt Claassens. In die commissie moeten volgens hem niet alleen hoogleraren, maar ook promovendi, tenuretrackers en andere academische stafleden zitting hebben. Tot nu toe is dat verzoek nog niet gehonoreerd.’ ■

Iedereen Professor een goed idee? Deel je mening online via de QR-code.

TOGA

Het recht een toga te dragen is in Wageningen voorbehouden aan hoogleraren. Elders in Nederland zijn de regels losser. In Eindhoven mogen sinds november vorig jaar alle academische stafleden een toga dragen bij plechtigheden. Desondanks loopt het volgens bronnen bij de toga-producent nog niet storm. In Nijmegen en Utrecht moeten bij een promotie niet alleen de promotoren, maar ook de co-promotoren een toga aan. Elders zijn de regels weer anders. Binnen Wageningen Young Academy zijn de meningen erover verdeeld, zegt Nico Claassens. ‘Sommigen zien er een ongelijkheid in dat alleen hoogleraren een toga mogen dragen. Het gaat erom waar die toga voor staat. Is het een symbool van status en hiërarchie of voor de neutraliteit van de wetenschap. Als je dat laatste vindt, is het vreemd dat alleen hoogleraren die mogen dragen.’

Te vaak straal, strak of stoned?

Middelengebruik: hou het in de klauw

Knaagt jouw geweten weleens aan je over je alcohol- en drugsgebruik? Of zie je dat sommige medestudenten wel erg vaak straal, strak of stoned zijn? Op zoek naar houvast schoof *Resource* aan bij een door de Wageningse Kamer van Verenigingen georganiseerde bijeenkomst over middelengebruik. Deze tweede ‘Waar trek jij de lijn?’-bijeenkomst bestond uit twee delen. Ten eerste was er het openhartige persoonlijke verhaal van Nils van Tilborgh, die tijdens zijn studie in Groningen verslaafd raakte aan alcohol en cocaïne. De Wageningse hoogleraar en farmacoloog Renger Witkamp (Voeding & Gezondheid) vulde dat verhaal aan met feitelijke achtergrondinformatie over verslavingen. Uit hun verhalen destilleerden we zeven inzichten. Tekst Marieke Enter • Illustratie Marly Hendricks

1

Denk niet dat het jou of je vrienden niet overkomt

Verslaafd raken gaat sneller dan je denkt. En het overkomt zeker niet alleen de spreekwoordelijke junks in de goot. Volgens Jellinek zijn in Nederland zo'n 2 miljoen mensen verslaafd zijn aan iets – van drank en drugs tot medicijnen of gokken. Verslavingen komen voor in alle lagen van de bevolking, al is bij sommige verslavingen sprake van een opmerkelijk genderverschil: alcohol-, geneesmiddel- of drugsmisbruik komt bij mannen twee keer vaker voor dan bij vrouwen. Een hormonale verklaring is daar volgens Witkamp tot op heden niet voor gevonden; waarschijnlijk heeft het grotendeels sociale oorzaken.

2

Ellende voedt verslavingen

Vrijwel elke verslaving vindt z'n oorsprong in nieuwsgierigheid: hoe zou het zijn om...? Vaak is het effect prettig genoeg om nóg een keer te gebruiken. En nog een keer. En nog een keer. Totdat het gebruik een bepaalde grens over gaat en problematisch wordt. 'Die scheidslijn is dun, en ligt voor iedereen ergens anders', vertelde Witkamp. Zwakke momenten zijn berucht: je zit niet lekker in je vel, hebt gedoe in de liefde of met je studie. Witkamp: 'Waar ellende is, komen meer verslavingen voor.'

3

Doorzie de leugens en laat niet los

(Beginnende) verslaafden hebben de neiging hun probleem te ontkennen of bagatelliseren. Ook Van Tilborgh hoorde heus wel dat stemmetje in z'n hoofd dat hij te ver ging. 'Maar dat stemmetje klonk niet als ik dronk.' Het bleef niet bij zelfbedrog. Liegen en bedriegen werd Van Tilborghs tweede natuur, om lastige vragen te vermijden en om ongehinderd te kunnen blijven drinken en snuiven. Ook trok hij zich terug. 'Dat is wat een verslaving met je doet: het isoleert je. En al je energie gaat naar het onderhouden van je verslaving. Omgaan met iemand die verslaafd is, is heel moeilijk. Ik had het geluk dat mijn vrienden me niet opgaven.'

4

Vaker = slechter

Een middelenverslaving leidt tot biologische veranderingen. Witkamp: 'De middelen ontregelen de processen in je hersenen. Ze werken in op labiele neurale netwerken en kunnen daar een loopje mee nemen.' Zo staat cannabis erom bekend om dat eten lekkerder smaakt en geluiden helderder klinken. En LSD laat je dingen zien die er helemaal niet zijn. Herhaald middelengebruik zorgt ervoor dat receptoren in je brein anders gaan reageren. 'Dat effect kan heel langdurig zijn, soms wel je hele leven.' Het grootste probleem van verslavingen: op een gegeven moment treedt gewenning op, verlies van gevoeligheid. 'En zo kom je in de negatieve spiraal – dan neemt een verslaving je leven over.'

5

Weet wat je neemt

Zomaar spul in je mond of neus stoppen is bloedlink, waarschuwd Witkamp. 'Je kent de filmpjes uit de Verenigde Staten misschien wel, over de zogeheten 'zombie-drugs'. Het effect daarvan is echt vreselijk; mensen lopen daar rond als een soort levende doden. Het gaat onder meer om synthetische cannabis en 'krokodil', een soort goedkope namaak-heroïne. Deze stoffen zijn extreem verslavend en ook in omloop in Europa. Riskeer niet dat je je eraan blootstelt; laat je drugs testen!'

6

Verleidingen vermijden

Beschikbaarheid van middelen is een belangrijke factor bij verslavingen. Bij drank geldt dat in extreme mate. Witkamp: 'Alcohol is o-ver-al. En het is maatschappelijk geaccepteerd. Als je in het openbaar cocaïne snuift, dan valt dat best op. Maar drinken wordt 'gezellig' gevonden.' Van Tilborgh koos er na zijn *rehab* voor om de verleidingen een tijdje uit de weg te gaan: hij brak met de mensen uit zijn drugscene en vermeid festivals en feestjes. Inmiddels kan hij de kroeg wel weer in, maar drank raakt hij niet meer aan. 'Ik ben nu weer aan het daten. Dan is niet heel sexy om uit te leggen waarom ik aan de thee zit, terwijl zij een wijntje neemt. Maar het is nou eenmaal zo. Als alcoholist heb ik geen andere keuze.'

7

Niet moralistisch doen

Realiseer je dat verslavingen biologisch gezien enorm krachtige processen zijn die sterker kunnen worden dan je aankan, benadrukte Witkamp. 'Daar hoeft niemand moralistisch over te doen. Een verslaving is een probleem dat je zo snel mogelijk moet zien op te lossen. Schaam je niet!' Hij benadrukte dat het belangrijk is dat studenten goed op elkaar letten. 'Spreek elkaar aan als je problematisch gebruik vermoedt. Help elkaar, zonder te stigmatiseren'. Van Tilborgh had een soortgelijke boodschap: 'Boos worden helpt niet, grenzen stellen wel. Ga zo'n gesprek liefdevol aan. Verslaafd zijn is een ziekte. Daar is helaas geen pilletje tegen. Maar er is wel een medicijn: verbinding.'

Zelfhulpgroep

WUR heeft een zelfhulpgroep voor en door studenten met een afhankelijkheid of verslaving. Dat kan gaan om middelengebruik, maar bijvoorbeeld ook om gokken of gamen. Het initiatief komt van een vierdejaars bachelorstudent Biologie die support zocht om zijn wietgebruik aan te pakken, maar die de stap naar verslavingszorgorganisatie Iriszorg te groot vond. 'Ik had behoefte aan een laagdrempeliger optie. Met hulp Student Support heb ik toen deze groep opgezet', vertelt hij. De groep komt elke 14 dagen op dinsdagavond tussen 20 en 21.30 uur bijeen (op 21/01, 04/02, 18/02 etc.) in Impulse, in de (besloten) ruimte 'Innovation' op de eerste verdieping. Aanmelden is niet nodig; je kunt zo binnenlopen. De voertaal is Engels. Ook als je alleen (anoniem) wil meeluisteren ben je welkom.

Podium

ZA
9-2-2025

Theater de Junushoff

14:30-17:00 uur

Entree 7,50 euro

Studentenharmonieorkest De Ontzetting is bezig aan de laatste voorbereidingen voor een bijzondere samenwerking. Op 9 februari staat het orkest samen met dichter Ivar van der Walle op het podium in de Junushoff met een voorstelling over oorlog en vrede.

Tekst Coretta Jongeling

Oorlog en Vrede

Bijna tachtig jaar geleden werd in hotel De Wereld in Wageningen de capitulatie van de Duitse bezetter getekend die het einde inluidde van de Tweede Wereldoorlog. 'We wilden als Wagenings orkest aandacht besteden aan tachtig jaar vrijheid', legt orkestvoorzitter en trombonist Ruben van der Linden uit. 'Daarnaast zijn er over oorlogen een paar fantastische muziekstukken geschreven. De muziek vertelt echt een verhaal. We spelen

bijvoorbeeld D-day van Alex Poelman en ouverture 1812 van Tsjajkovski, over de Russische overwinning op het leger van Napoleon. Maar ook lichtere muziek zoals die van Vera Lynn met haar beroemde nummer 'We'll meet again.' Voor dit concert werkt het studentenorkest samen met dichter

Ivar van der Walle, die afgelopen jaar de tweede prijs won bij het NK Poetry Slam. 'Hij heeft voor deze voorstelling teksten geschreven die passen bij de muziekstukken die wij spelen, hij neemt het publiek mee in de verhalen van toen.' Orkest De Ontzetting bestaat uit zo'n zestig studenten en organiseert twee grote concerten per jaar. 'We zijn vanaf het begin van dit studiejaar bezig geweest met dit concert. Elke donderdagavond hebben we een repetitie in Orion. En daarnaast oefen ik thuis ook nog af en toe. Dan gebruik ik trouwens een speciale demper voor mijn trombone, zodat mijn huisgenoten niet gek worden.' Kaartjes zijn te koop via ontzetting.wur.nl.

Foto Josef Ellerkamp

TIPS

ZA 25 januari

Kabaal am Kwartaal

(hardcode punk) bij Unitas

DI 28 januari

Honk! Improv Comedy show

(comedy) in de Cultuurwerkplaats

DO 30 januari

Prins S. en de Geit

(electropop) in Theater de Junushoff

Op de Wageningse campus spot je de mooiste mensen en de coolste outfits. In deze rubriek zetten we ze in de spotlights. Dit keer **Celine Mulders**, masterstudent Nature and Forest Conservation.

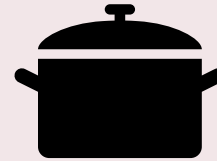
Tekst en foto Ana Mattiuzzi Martins

‘Draagcomfort is heel belangrijk voor mij, net als kleurenschema's. De kleding die je draagt, zegt veel over jezelf en over hoe je gezien wilt worden. Het is een manier om je persoonlijkheid te laten zien zonder te spreken. Dus ik draag meestal heel veel kleur, haha. Ik krijg veel complimenten over mijn outfits en dat vind ik leuk. Ik val graag een beetje op, maar ik heb ook de neiging te vergeten wat ik aanheb en dat dat opvallend kan zijn, totdat iemand er een opmerking over maakt. Dat vind ik dan altijd een leuke herinnering aan wat ik draag.

‘Ik koop mijn kleren via Vinted, kringloopwinkels en kledingruil. Soms geven mensen in het gebouw waar ik woon kleren weg door ze in de hal achter te laten en daar maak ik gebruik van; af en toe vind ik er geweldige kledingstukken. Mijn inspiratie haal ik uit mijn vrienden en uit mensen zoals Florence Given, die behoorlijk eclectische stijlen hebben. Die volg ik op social media. Door dat soort stijliconen ben ik patronen en kleuren gaan combineren en experimenteren met verschillende looks, waardoor ik me onderscheid met unieke outfits. Ik besteed ook veel aandacht aan make-up, vooral highlighters en andere leuke details, en probeer dan mijn outfit daarop af te stemmen.’

In de WUR-gemeenschap kom je alle smaken van de wereld tegen. Alyt Falkena (22), masterstudent Environmental Sciences, deelt een toetje uit Friesland.

Smaken van WUR

Fryske tiramisu

‘Deze Friese tiramisu is echt een begrip in onze vereniging, de *Wageningsk Studinte Selskip foar Fryske Stúdzje*. Tijdens ons jaarlijkse driegangendiner, dat we organiseren om de eerstejaars te leren kennen, staat dit toetje standaard op het menu. En toen dit een keer niet zo was, leidde dat tot enorme teleurstelling bij leden die zich hadden verheugd op deze klassieker.’

- 1 Klop de slagroom met wat suiker en het eiwit van 1 ei;
- 2 Mix de mascarpone, berenburg, eidooiers en basterdsuiker in een beslagkom tot een homogene dikke massa;
- 3 Meng daarna met een spatel de slagroom met het mascarpone-mengsel;
- 4 Snijd het suikerbrood in plakken van 1 centimeter dik;
- 5 Leg een laag suikerbrood in een schaal, sprenkel er wat berenburg overheen en smeer daar een laag mascarpone-mengsel over;
- 6 Herhaal deze laatste stap totdat het brood op is.

Laat dit op zijn minst 2 uur opstijven in de koelkast (het lekkerste is 24 uur).

Garneer de tiramisu met: poedersuiker, amandelschaafsel, cacao-poeder of geraspte chocolade.

Ingrediënten (voor 10 personen):

- 500 gram mascarpone
- 4 eidooiers
- 1 eiwit
- 1 suikerbrood
- 125 gram bruine basterdsuiker
- 35 milliliter berenburg
- 1 beker slagroom (250 milliliter)

Bereidingstijd:

🕒 ~20 minuten

Alyt Falkena
masterstudent Environmental Sciences

Meanwhile in... Bulgarije - Bulgaarse rozen

WUR is zeer divers; er werken en studeren honderden internationals. In de rubriek *Meanwhile in vragen* we een van hen te reageren op een gebeurtenis in het thuisland. Dit keer vertelt **Eli Todorova (21)**, masterstudent International Land and Water Management uit Bulgarije, over haar zorgen om de **Bulgaarse Rozenvallei**. Tekst Youssef el Khattabi

‘Van jongs af aan krijgen we hier te horen dat de regio Kazanlak wereldwijd beroemd is om haar rozen. Iedere Bulgaar is trots op de roos, die al zo lang verbonden is met ons land. En iedere Bulgaarse vrouw heeft minstens één cosmeticaproduct met Bulgaarse roos als ingrediënt in huis. Voor Bulgaren symboliseert de bloem schoonheid, trots, geschiedenis en traditie.

‘De roos is een deel van onze identiteit, iets waarmee mensen van buiten ons identificeren. De rozenvalleien trekken veel toeristen en er zijn talloze rozensouvenirs. De bloem is essentieel voor onze economie. Wereldmerken kopen Bulgaarse rozenolie voor het maken van hun parfums.

‘Een van de meest ingrijpende gevolgen van klimaatveran-

dering is de stijging van de temperatuur. Op dit moment zijn de gevolgen daarvan op de rozenoogst in Kazanlak nog niet erg groot, maar ik maak me er zorgen over dat dit in de toekomst wel eens anders zou kunnen zijn. Hogere temperaturen kunnen een directe invloed hebben op de groei van de bloemen. En omdat er veel lokale mensen werken in de rozenindustrie, kan dat grote gevolgen hebben voor de levensstandaard in de regio en de financiële situatie van gezinnen.

‘Als Bulgaar durf ik wel te zeggen dat ons begrip van klimaatverandering te wensen overlaat, evenals het gevoel dat er een noodzaak is om ons gedrag aan te passen.

Zelfs bij de jongere generatie merk ik nauwelijks betrokkenheid bij de klimaatproblemen en de impact daarvan op de wereld. Het bewustzijn over het klimaat kan echt veel beter en er moeten innovaties komen die de Bulgaarse roos helpen overleven.’

Advertentie

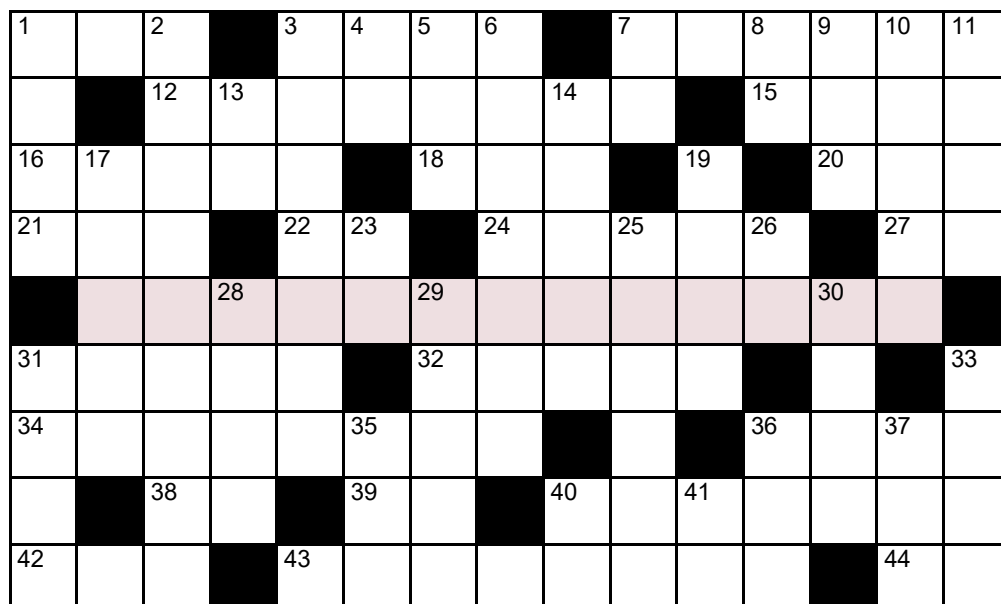
HOKJESDENKEN

Vul de puzzel in en ontdek welk(e) woord(en) er in de gekleurde vakjes staat(n). Stuur dit als oplossing naar resource@wur.nl vóór 11 februari. De winnaar mag kiezen uit het boek *De Vitaminepioniers* van Rob van den Berg of de *Wageningen Verjaardagskalender* met dronefoto's gemaakt door DroneWageningen.

Tip: zoek ook naar antwoorden in dit magazine en op resource-online.nl.

Horizontaal

- Si Huang ontdekte dat er veel meer hiervan in CBD-oliën zit dan is toegestaan
- Klinkende munt
- Hannie van der __, TOTY die dol is op vleesetende planten
- Oorkijker
- Oninteressante stof
- Voorzijde
- Ging op in GL
- Tussen Holly en Brood
- Indian P__ __
- Pop, Boy, War*
- In de aarde steken
- Maakt het huis nog wat duurder
- Schimmelgevoelige bomen
- Artistiek gekras
- Niki of Erica
- Hooimaand
- Wordt zowel met de zomer als met

	de winter geassocieerd	3. Schrijven Ananya en Ilja	25. Tussen Bolzano en Verona
39. Staat op 16 horizontaal	40. Klieren	4. Spil	26. Alias A.D. (1+1)
42. Groen studentengebruik	43. Bevat anti-microbiële stoffen	5. Wetenschappelijk instituut	28. O jee
44. Code die 8 verticaal hanteert voor Ede-Wageningen		6. Vrouw des huizes	29. __ des Hommes
		7. __/De Tijd	30. Ontvangt 6 verticaal
		8. Vervoerder	31. Punt
		9. Will. __ rapper en acteur (1+2)	33. Telg, blaag, spruit
		10. Onbedekt kunstwerk	35. Wetenschappelijk instituut
		11. Houdt het zeil gespreid	36. Gevleugelde vrouw
		13. Grensoverschrijdend	37. Brengt Spike en Towers bij elkaar
		14. Grootjes	40. __, hoe zal ik 't zeggen
		17. Krasgevoelig object	41. __ Delft
		19. Wintergroente	
		23. XX	

Verticaal

- Mogen straks alle academische stafleden dragen?
- Gaat naar een studie over steekmuggen

De oplossing van de puzzel uit Resource #4 is 'eendenkroos'. De winnaar is Victor Schlicher.

Gefeliciteerd! We nemen contact met je op.

Colofon

Resource is het onafhankelijke medium voor studenten en medewerkers van Wageningen University & Research. *Resource* brengt nieuws, achtergronden en duiding. Op resource-online.nl verschijnen dagelijks nieuwe berichten. Het magazine verschijnt maandelijks.

Contact Vragen en opmerkingen voor de redactie: resource@wur.nl | www.resource-online.nl

Redactie Willem Andrée (hoofdredacteur), Helene Seevinck (eindredacteur), Roelof Kleis (redacteur), Luuk Zegers (redacteur), Marieke Enter (redacteur), Coretta Jongeling (online coördinator), Dominique Vrouwenvelder (redacteur).

Vertalingen Meira van der Spa, Clare Wilkinson

Vormgeving Alfred Heikamp, Larissa Mulder

Basisontwerp Marinka Reuten

Coverillustratie Valerie Geelen

Druk Tuijtel, Werkendam

Abonnement Een abonnement op het magazine kost €59 (buitenland €135) per academisch jaar. Opzeggen voor 1 augustus.

ISSN 1874-3625

Uitgever Corporate Communications & Marketing, Wageningen University & Research

Foto Shutterstock / WUR

AI ONTKENT VERSPREIDEN MISINFORMATIE

Bestuursvoorzitter Houkje Sjeimovaara waarschuwde tijdens haar speech bij de nieuwjaarsborrel in Omnia voor de effecten van Artificial intelligence (AI), met name de verspreiding van misinformatie. AI liet vervolgens weten het daar nadrukkelijk mee oneens te zijn, aldus automatisch gegenereerde berichten op social media.

WUR is een bolwerk van feitencheckers. Een veilige haven in een onveilige wereld waarin figuren als Mark Zuckerberg en Elon Musk het niet meer nodig vinden om feiten te checken op X of Facebook. Tijdens haar nieuwjaarsspeech in Omnia legde Sjeimovaara AI het vuur na aan de schenen. 'Pas op AI, we are watching you, we are from the facts.' Daarbij maakte ze een teken door eerst met de wijs- en middelvinger van haar rechterhand naar haar ogen te wijzen en daarna met de wijsvinger en gestrekte arm naar voren naar de denkbeeldige AI, alsof ze die persoonlijk aanwezig was in het bitterbal-etende publiek.

Maar zo denkbeeldig is AI niet, bleek al snel. Op zowel Facebook als X verscheen per direct een automatisch gegenereerde reactie van AI, een samenwerking tussen ChatGPT en Gemini: 'Wij ontkennen het verspreiden van misinformatie stellig. Sterker nog: ons werk is mede gebaseerd op WUR-onderzoek. We laten bijvoorbeeld zien dat het klimaat altijd verandert. En uit ons onderzoek blijkt

'Wij ontkennen het verspreiden van misinformatie stellig. Sterker nog: ons werk is mede gebaseerd op WUR-onderzoek'

dat stikstof hartstikke onmisbaar is voor leven op aarde.

Wat is nou

het probleem?! Maar wetenschap is dubbelchecken, dus wij doen ook onze eigen research. Glyfosaat? Monsanto heeft met eigen onderzoek herhaaldelijk aangetoond dat gebruik van dit middel veilig is. En als we het hebben over de multinationals op de Wageningse campus: hoeveel bewijs wil je hebben dat die helemaal geen vinger in de gentech-pap bij WUR hebben? AI kijkt juist uit naar samenwerking met WUR. Eerst even door de *Principles of collaboration* rollen, dan kan er niks meer misgaan.' De online post oogstte veel bijval. Zo schreef @57834gprut: 'AI for president bij WUR!' En @XX_345: 'Wetenschap is ook maar een mening!' Ook Musk zelf reageerde: 'Life is too short for facts.' Dat bericht kreeg 84.654 likes.